

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra sociologie

Bakalářská práce

2022

Kateřina Navrátilíková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra sociologie

Úspěšnost občanských protikorupčních iniciativ v České republice

Bakalářská práce

Autor práce: Kateřina Navrátilíková

Studijní program: Sociologie a sociální politika

Vedoucí práce: doc. PhDr. Pavol Frič, Ph.D.

Rok obhajoby: 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3.5.2022

Kateřina Navrátilíková

Bibliografický záznam

NAVRÁTILÍKOVÁ, Kateřina. *Úspěšnost občanských protikorupčních iniciativ v České republice*. Praha, 2022. 58 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií, Katedra veřejné a sociální politiky. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Pavol Frič, Ph.D.

Rozsah práce: 75 656 znaků

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je porovnat, jakým způsobem rámuje svoji úspěšnost sociální hnutí Rekonstrukce státu s tím, jak je jeho úspěšnost rámována médii a akademickým prostředím. K tomuto výzkumnému účelu je využívána teorie rámování. Teoretická část shrnuje dosavadní poznání v oblasti tématu a zabývá se teoretickými východisky, které tvoří základ pro navazující úseky této práce. Konkrétně jsou v této části konceptualizovány sociální hnutí a jejich úspěšnost a následně je představována teorie rámování obecně i při studiu jednotlivých oborů. V metodologické části bakalářské práce je představena metoda výzkumu – kvalitativní obsahová analýza a také definování podmínek a postup při analýze. V poslední, analytické, části jsou nejdříve identifikovány a popsány rámce úspěšnosti Rekonstrukce státu v jednotlivých typech dat (články publikované samotným hnutím Rekonstrukce státu, vybrané mediální a akademické články) a v neposlední řadě dojde k jejich porovnání.

Abstract

The aim of this bachelor's thesis is to compare how the social movement called Reconstruction of the State frames its success with how its success is framed by the media and academia. Framing theory is used for this research purpose. The theoretical part summarises the existing knowledge on the topic and discusses the theoretical background that forms the basis for the following chapters of this thesis. Specifically, this part conceptualizes social movements and their success and then introduces framing theory in general and in the study of particular disciplines. The methodological part of the thesis introduces the research method, qualitative content analysis, as well as defining the conditions and procedure for the analysis. In the last, analytical, part, the frames of the success of Reconstruction of the State in different types of data (articles published by the Reconstruction of the State movement itself, selected media and academic articles) are first identified and described, and last but not least, their comparison is made.

Klíčová slova

sociální hnutí, úspěšnost sociálních hnutí, teorie rámování, interpretační rámce úspěšnosti, taktiky sociálních hnutí

Keywords

social movements, success of social movements, framing, interpretative frameworks of success, tactics of social movements

Title

Success of Social Movements in the Czech Republic

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, panu doc. PhDr. Pavolovi Fričovi, Ph.D., za jeho cenné rady, připomínky a zejména za ochotu mou práci vést.

Obsah

1 Úvod	2
1.1 Cíle a otázky	3
1.2 Sociální hnutí Rekonstrukce státu	4
1.3 Korupce a její stav v České republice	5
1.3.1 Definice Korupce	5
1.3.2 Míra korupce v České republice	7
2 Teoretická východiska	9
2.1 Konceptualizace sociálních hnutí	9
2.2 Konceptualizace úspěšnosti sociálních hnutí	10
2.3 Teorie rámování	13
2.3.1 Teorie rámování a využití při studiu sociální hnutí	14
2.3.2 Teorie rámování při studiu médií	15
3 Metodologie	17
3.1 Data	18
4 Analýza dat	21
4.1 Rámování úspěšnosti Rekonstrukce státu	22
4.2 Rámování úspěšnosti Rekonstrukce státu vybranými médii	25
4.3 Rámování úspěšnosti Rekonstrukce státu v odborných člancích	27
5 Interpretace výsledků a diskuse	34
Závěr	38
Summary	40
Použitá literatura	41
Seznam použitých zkratk	47
Seznam grafických prvků	48
Teze bakalářské práce	49

1 Úvod

V rámci mé bakalářské práce bych se ráda věnovala tématu úspěšnosti české občanské protikorupční iniciativy Rekonstrukce státu. Hlavním cílem mé práce je porovnat, jakým způsobem rámuje svůj úspěch iniciativa Rekonstrukce státu s tím, jak je její úspěch rámován médii a odbornou veřejností. Ve své bakalářské práci zkoumám jednu z dosud přehlížených rozměrů daného prostředí s cílem rozšířit téma úspěšnosti sociálních hnutí o nová poznání.

Sociální hnutí jsou vedle politických stran a zájmových skupin obecně považována za jeden typ zprostředkovávání zájmů mezi obyvatelstvem a vládou. [Vráblíková, 2007] Občanské protikorupční iniciativy můžeme definovat jako nestátní neziskové organizace, jejichž cílem je za pomoci různých nástrojů snižovat korupci.

Občanská iniciativa Rekonstrukce státu (dále jen RS) je dle některých odborníků považována za velmi neobvyklý projekt v mnoha aspektech. [Perrotino 2020] V roce 2013 tato iniciativa vznikla spojením několika protikorupčních uskupení za podpory odborníků, politiků, známých osobností a podnikatelů z různých oborů. U založení iniciativy stáli hlavní garanti projektu neziskové organizace Frank Bold, Transparency International – Česká republika a Oživení. Rekonstrukce státu vešla do veřejného prostoru s jasně definovaným cílem prosadit do konce tehdejšího volebního období 9 protikorupčních zákonů. [rekonstrukcestatu.cz, 2013] Mezi lety 2013 a 2017 bylo přijato 5 zákonů (ve stejném nebo částečném znění) snažící se omezit korupci v České republice, o které se iniciativa zasazovala. [rekonstrukcestatu.cz, 2013]

V kontextu protikorupčních hnutí se o Rekonstrukci státu často mluví jako o úspěšné iniciativě. V některých zdrojích je její aktivita dokonce považována za nejvíce úspěšnou kampaň neziskového sektoru za posledních několik let v České republice. [Mazák 2018]. V rámci mé bakalářské práce se zabývám tím, zda je interpretace úspěšnosti této iniciativy u různých subjektů stejná nebo zda a v čem se konkrétně liší.

Mým záměrem je tedy zjistit, jak Rekonstrukce státu interpretuje svoji úspěšnost a následně tuto interpretaci porovnat s články z vybraných médií a akademickými texty. Nejprve se v mé bakalářské práci zabývám úspěšností sociálních hnutí obecně. Za pomoci odborné literatury konceptualizuji úspěšnost sociálních hnutí v obecné rovině a sestavuji její základní koncepty, z kterých budu při své analýze vycházet. Využitím dostupných textů a výroků členů RS se dále zaměřuji na to, jak tato iniciativa interpretuje svoji úspěšnost,

dosahuje svých cílů a co všechno považuje za své úspěchy. Na základě teorie rámování a za pomoci kvalitativní obsahové analýzy z těchto zmíněných textů a výroků sestavuji rámce, skrze které Rekonstrukce státu interpretuje svoji úspěšnost. Tyto rámce následně porovnám s rámováním úspěšnosti této iniciativy vybranými médii a akademickými texty.

1.1 Cíle a otázky

Tématem úspěšnosti protikorupčních hnutí se v České republice doposud mnoho akademických prací nezabývalo. Chtěla bych toto téma více prozkoumat, zasadit do českého prostředí a obohatit jej o nové poznatky. Cílem mé bakalářské práce bude porovnat rámce úspěšnosti sociálního hnutí Rekonstrukce státu, které jsou interpretovány samotným hnutím a tím, jak jsou interpretovány vybranými médii a akademickými texty. Nejprve se zaměřuji na to, co je vůbec v obecné rovině sociálních hnutí považováno za úspěch, přičemž budu vycházet převážně ze zahraniční literatury, která se úspěšností různých sociálních hnutí zabývá. Dále využitím teorie rámování analyzuji výroky představitelů hnutí Rekonstrukce státu, v kterých hledám interpretační rámce úspěšnosti, které následně porovnám s tím, jak úspěšnost daného hnutí rámuje vybraná média a akademické texty. Zaměřuji se zejména na to, jakým způsobem se rámce úspěšnosti Rekonstrukce státu liší tím, kým jsou interpretovány.

Výzkumné cíle

Porovnat, jak Rekonstrukce státu rámuje svoji úspěšnost s tím, jak je rámována úspěšnost hnutí ve vybraných médii a akademických článcích.

Výzkumné otázky

Co je v obecné rovině sociálních hnutí považováno za úspěch?

Jak RS rámuje svůj úspěch ve svých proklamacích?

Do jaké míry se liší rámování úspěšnosti Rekonstrukce státu samotným hnutím a vybranými médii nebo akademickým články?

1.2 Sociální hnutí Rekonstrukce státu

V následující podkapitole bych ráda představila vybranou iniciativu Rekonstrukci státu, u které budu sledovat za pomoci teorie rámování její úspěšnost. Protikorupční hnutí, s kterým ve své práci budu pracovat, jsem vybrala zejména z toho důvodu, že se v kontextu iniciativy RS často mluví o její úspěšné kampani, dosažených cílech a dle mého názoru je její aktivita jedna z nevyraznějších mezi protikorupčními hnutí v České republice.

Iniciativa Rekonstrukce státu vznikla 12. března 2013 spojením 19 neziskových organizací za podpory dalších významných osobností z různých odvětví zaměřující se na protikorupční politiku. U vzniku RS stály především organizace Frank Bold (dříve Ekologický servis), Transparency International – Česká republika a Oživení, které působily jako garanti projektu. Složení se později různě měnilo, dva roky od vzniku RS opustila projekt Transparency International. [rekonstrukcestatu.cz, 2015] Nyní je základem RS 12 členských organizací, které se podílí na aktivitě při prosazování cílů iniciativy. [rekonstrukcestatu.cz, 2022]

Rekonstrukce státu nepřijímá žádnou finanční podporu od státu, politiků nebo politické strany. Financování RS funguje pouze skrze dary a granty, které lze sledovat na transparentním účtu. Iniciativa tím chce, podle jejich slov, projevit nezávislost a nestrannost vůči státu. [rekonstrukcestatu.cz, 2022]

Rekonstrukce státu vznikla jako reakce na tehdejší kritickou situaci stavu korupce v České republice. V letech 2012 a 2013 Česká republika dosahovala svých nejnižších hodnot podle indexu CPI (Corruption Perceptions Index) vydávaný organizací Transparency International a řadila se mezi zeměmi Evropské unie k horší polovině. Rekonstrukce státu při svém založení jasně definovala svůj cíl, kterým bylo prosazení 9 protikorupčních zákonů do konce tehdejšího volebního období. Nedlouho po založení RS došlo k pádu vlády Petra Nečase vzhledem k jeho zapojení do kauzy Nagyová, což vedlo Českou republiku k předčasným volbám. Hnutí RS tedy pozměnila svou strategii a v předvolebním období spustila kampaň „Bla bla nevolím“, v které za pomoci svých ambasadorů z řad občanů, se snažili přimět kandidující politiky se zavázat k podpoře jimi navržené protikorupční legislativy. Po výsledcích voleb do poslanecké sněmovny se ukázalo, že 157 z 200 poslanců vyjádřilo podporu prosazovaným protikorupčním zákonům RS. Ve volebním období mezi lety 2013 a 2017 bylo přijato 5 z 9 zákonů RS v původním (prosazovaném) nebo

pozměněném znění. Někteří odborníci se domnívají, že prosazení těchto 5 protikorupčních zákonů patří k jedněm z neúspěšnějších projektů neziskového sektoru v posledních letech. [Mazák, 2018]

Rekonstrukce státu je podle odborníků velmi unikátní projektem. Od ostatních protikorupčních neziskových organizací v českém i zahraničním prostředí se liší například svou strukturou, jelikož iniciativa RS je složena hned z několika subjektů protikorupčního neziskového sektoru. [Perottino, 2020] Hlavní garant a jeden ze zakladatelů RS Pavel Franc z organizace Frank Bold se vyjádřil, že dle jeho názoru spojení několika subjektů vede k efektivnějšímu prosazování systémových změn, o které se RS zasazuje. [Mazák, 2018] Hnutí se vymyká standardu i co se týká svých strategií při prosazování navrhované protikorupční legislativy. Hnutí k prosazování využívalo tradiční lobbying, práci s tradičními i novými médii, ale i neobvyklé strategické nástroje – tzv. pledge (v překladu předvolební sliby), kterými se politici před volbami zavazovali se k podpoře protikorupční legislativy navržené RS v následujícím volebním období. [Mazák, 2018]

V současné době se iniciativa stále věnuje aktivitám směřujícím ke snížení stavu korupce v České republice, dále se snaží společnost upozorňovat na důležitost tohoto tématu a na její možná rizika.

1.3 Korupce a její stav v České republice

V následující podkapitole bych se ráda věnovala stavu korupce v České republice. Nejprve bych pojem korupce definovala a zmínila typologii využívanou v odborné literatuře. Následně bych se zabývala současnou mírou korupce v České republice, kterou bych ilustrovala na různých typech ukazatelů a nástrojů jejího měření jako je například Index vnímání korupce CPI (Corruption Perceptions Index), s kterým pracuje mezinárodní organizace Transparency International.

1.3.1 Definice Korupce

Korupce je celospolečenský problém, kterým se zabývají různá vědní odvětví. Pojem korupce je velmi široký, a přestože existuje mnoho definic, pro akademickou obec je velmi těžké se na jedné shodnout. Pro účely mé práce bych ráda využila definici autora Nye, která je jedna z nejčastěji využívaných definic korupce v rámci odborné veřejnosti.

„Korupce je chování, které se z důvodů dosahování soukromých (osobních, rodinných, úzce skupinových) finančních nebo statusových zisků odchyluje od formálních povinností vyplývajících z veřejné role anebo přestupuje normy proti výkonu určitého typu soukromého vlivu.“

[Nye, 1967: 966] [Frič, 2001]

Protikorupční hnutí Transparency International Česká republika definovalo korupci v publikaci Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě následovně:

„Korupcí je takové jednání, kterým osoba v určitém kvalifikovaném postavení (volený zástupce, úředník zaměstnaný ve veřejné správě, zaměstnanec veřejného sektoru, ale i osoba na určité pozici v soukromém sektoru) zneužívá svého postavení k osobnímu obohacení nebo obohacení třetích osob, přičemž z podobného jednání mohou mít přímý užitek osoby, které korupční jednání vyvolají, a vždy vzniká škoda do různé míry určitelné skupině fyzických a právnických osob.“

[Štička, 2008]

Korupce může mít různou podobu, a tak je odbornou veřejností kategorizována dle různých kritérií, avšak nejčastěji se korupce člení dle jejího rozsahu na malou, velkou a state capture korupci [Vymětal, 2006]

V případě tzv. malé korupce (nazývána také jako byrokratická korupce) se často jedná o korupci zaměstnanců státního aparátu. Jako příklad můžeme uvést různé podplácení úředníků, zneužívání pravomocí atd. [Vymětal, 2006].

Pod pojmem velká korupce si můžeme představit například zpronevěru veřejných zdrojů, nehospodárné užívání veřejných zdrojů nebo také soukromý prospěch z privatizace apod. Tento typ korupce se většinou týká vrcholných aktérů veřejného života. [Karklins, 2002] [Vymětal, 2006]

Posledním typem korupce tzv. state capture se rozumí aktivity za účelem ovlivňování tvorby zákonů nebo jiných politických regulací v soukromý prospěch jedinců, kteří se na ovlivňování podílí. Jedná se převážně o zneužívání legislativní moci, omezování politické soutěže, netransparentní financování. [Vymětal, 2006]

1.3.2 Míra korupce v České republice

V této části mé bakalářské práce bych chtěla čtenáři více přiblížit stav korupce v České republice. Nejprve uvedu do metod jejího měření a následně se pokusím na konkrétních datech ukázat, jaká je v České republice odhadovaná míra korupce a jak si například stojí v porovnání s ostatními státy EU.

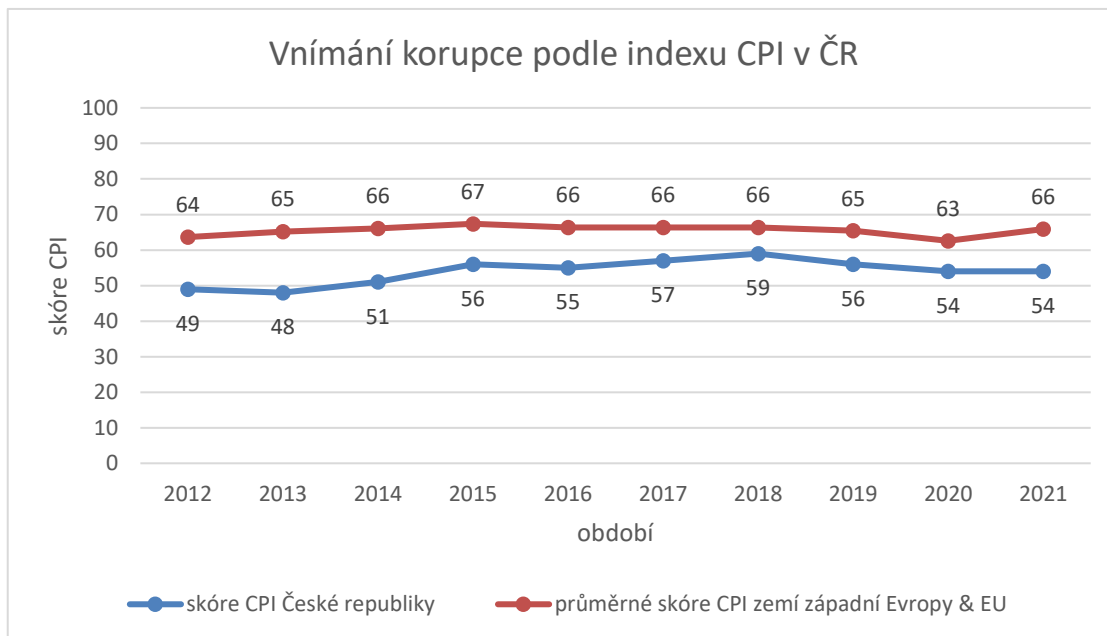
Korupce vzhledem ke svým vlastnostem, kdy obě zapojené strany jsou motivovány tento typ trestné činnosti skrývat, nelze měřit její reálného výskytu. V současné době však existuje několik indikátorů k měření vnímání korupce. [Bašná, 2018] Jedním z ukazatelů, kterým lze ilustrovat současný stav korupce v České republice je Index vnímání korupce Corruption Perceptions Index (dále jen CPI) vydávaný Transparency International (dále jen TI). TI je mezinárodní hnutí založeno v roce 1993 v Německu a v současné době působí ve stove zemích po celém světě, snaží se zejména upozornit na rizika korupce a také navrhuje řešení tohoto společenského problému. [transparency.org, 2022]

Index vnímání korupce CPI hodnotí a řadí země (celkem 180) z celého světa podle toho, do jaké míry je jejich veřejný sektor vnímán jako zatížený korupcí. Hodnocení odráží názory odborníků nebo průzkumy mezi podnikateli – nikoliv široké veřejnosti. Index CPI se vypočítává na základě údajů ze 13 různých externích zdrojů a dle TI se organizace nepodílí na tvorbě žádného z těchto 13 souborů dat. Index CPI zahrnuje údaje, které vydávají například Světová banka a Světové ekonomické fórum nebo také soukromé a poradenské společnosti a think-tanky. Každý ze 13 zdrojů hodnotí země pomocí vlastní stupnice, a proto TI každé skóre z původní stupnice převede na standardizované hodnoty, které ukazují postavení každé země ve srovnání s ostatními. Hodnoty jsou převedeny na stupnici od 0 do 100 (0= silně zatíženo korupcí, 100 = nejméně zatíženo korupcí) a jejich průměrem je dosaženo skóre indexu CPI pro danou zemi. Výsledky indexu CPI jsou srovnatelné v čase zpětně až do roku 2012. [transparency.org, 2022]

V roce 2021 si Česká republika udržela hodnotu skóre CPI z předešlého roku a dosáhla 54 bodů (o dva body méně oproti roku 2019). Umístila se tak na 49. místě z celkově 180 analyzovaných zemí společně s Maltou a Mauriciem. Bohužel stále nedosahujeme průměru zemí Evropské unie a západní Evropy, který v současné době činí 66 bodů. V roce 2013 Česká republika dosahovala v rámci CPI svého minima, a to 48 bodů naopak svého maxima se skóre 59 dosahovala v roce 2018, nicméně od té doby skóre CPI má sestupnou tendenci. (viz graf 1) Ze závěrů výzkumu TI Global Corruption Barometer (GCB) z roku 2021, který

se zabýval názory občanů a jejich zkušenostmi s korupcí vyšlo najevo, že 69 % českých obyvatel si myslí, že tuzemská vláda si vede v boji s korupcí špatně anebo také že 86 % dotázaných se domnívá, že korupce ve státní správě je velký problém. [transparency.org, 2022]

Graf 1: Vývoj vnímání korupce podle indexu CPI v ČR v letech 2012-2021

(www.transparency.org, 2022, zpracování autorky)

V současné době je boj proti korupci součástí Programového prohlášení vlády 2022 zejména v podobě větší míry digitalizace státní správy nebo přijímání zákonů vedoucích k větší transparentnosti veřejné správy jako je jednotná evidence veřejných dotací, evidence skutečných majitelů, rozpočtů apod. [vlada.cz, 2022]

2 Teoretická východiska

V druhé kapitole své bakalářské práce se zabývám přehledem toho, co bylo doposud o tématech, na které se v rámci mé bakalářské práci zaměřuji, zjištěno, ale také z jakých poznatků budu při své analýze vycházet. Představím konceptualizaci sociálních hnutí a jejich úspěšnosti, dále se budu věnovat teorii rámování obecně i konkrétně při studiu jednotlivých oborů, které tvoří základ mé analýzy.

2.1 Konceptualizace sociálních hnutí

Nejvýznamnější a asi nejpoužívanější definice sociálního hnutí, která se snaží o odlišení od příbuzných uskupení, pochází od Dianiho (1992) „Sociální hnutí je síť neformálních interakcí mezi pluralitou jednotlivců, skupin nebo organizací angažovaných v politických nebo kulturních konfliktech na základě sdílené kolektivní identity“ [Znebežánek 1997] [Diani,1992]. Diani vycházel z dosavadních přístupů, z jejichž syntézy vytvořil výše zmíněnou definici. Definicí se snaží odlišovat sociální hnutí od příbuzných pojmů jako jsou nevládní a zájmové organizace či politické strany tím, že v případě zmíněných organizací není zajištěna pluralita aktérů. Naopak v případě koalic, která znak plurality splňuje, chybí znak kolektivní identity a nepodporuje její vznik. V neposlední řadě Diani odlišuje od sociálních hnutí protesty, které definuje pouze jako součást aktivity sociálních hnutí ne jako uskupení. [Diani 1992] Dianiho definicí nelze postihnout všechna sociální hnutí a v mnoho publikacích je doplňována ještě o poznatky dalších autorů, avšak pro mou práci je tato definice postačující.

Raná studia sociálních hnutí byla spojována a ovlivněna zejména prací francouzského sociologa Gustava Le Bona Psychologie davu (1865), která popisovala změny chování jednotlivců, kteří jsou součástí davu (sociálního hnutí). Le Bon tvrdí, že jednotlivci ztrácí v davu svou autonomii a ztrácí pocit odpovědnosti za své činy. Tím se dav stává nebezpečným, jedinci jsou snadno manipulovatelní a myslí iracionálně. Tato teorie bezesporu vrhala na sociální hnutí spíše negativní pohled a sociální hnutí se nevnímala jako součást občanské společnosti, nýbrž spíše jako něco, co ji ohrožuje. [Mazák 2015]

V 60. a 70. letech minulého století se ukázal pohled Le Bona nedostačující, jelikož vzniklá hnutí, jak v Americe či Evropě nekorespondovala s jeho teorií, například tím, že velká řada nových hnutí neměla násilný charakter. Pro tento přelom se stala stěžejní kniha od Mancura Olsona The Logic of Collective Action (1965), v které Olson vysvětluje svůj

pohled na jednotlivce jako na racionálně jednající. Nejen v návaznosti na Olsonova zjištění začínají vznikat různé přístupy, jak sociální hnutí studovat. Mezi nimi můžeme zmínit teorii mobilizace zdrojů, teorie struktury příležitostí nebo také teorii rámování (framingu). [Mazák 2016]

Teorie mobilizace zdrojů vychází z předpokladu, že sociální hnutí, jakožto racionální aktér, usiluje o zvyšování svých zdrojů a jejich schopností je tyto zdroje mobilizovat. Mezi autory nepanuje jednotná shoda na formě zdrojů a autoři s nimi pracují například v podobě členů, finančních prostředků, zařízení, legitimacy nebo také masová média a platformy pro online mobilizaci. [Jenkins,1983] Teorie mobilizace zdrojů byla jedna z prvních teorií poukazující na síťové vlastnosti sociálních hnutí předpokládající, že sociální hnutí se skládají ze sítě provázaných aktérů spolupracujících dalšími organizacemi, spolky apod. [McAdam, 1996]

Další navazující teorií je teorie struktury příležitostí vychází z předpokladu, že úspěch sociálního hnutí závisí na vnějších politických příležitostech (nebo naopak hrozbách). Obecně jsou považovány 4 typy příležitostí sociálního hnutí, které vedou k dosažení cílů. Můžeme zmínit například otevřenost institucionálního politického systému, stabilitu postavení elit, přítomnost elit, které podporují požadavky daného sociálního hnutí nebo ochota a schopnost státního aparátu využít represí. [McAdam 1996:27]

Teorie rámování při studiu sociálních hnutí vznikla na základě nedostatečného interpretativního přístupu dvou výše zmíněných teorií. Zásahu na její současné podobě mají američtí sociologové David A. Snow a Robert Benford. Teorie rámování přistupuje k studiu sociálních hnutí za pomoci interpretačních rámců, skrze které jednotliví aktéři nahlíží na daný spor a okolní svět. [Snow, 2000] Této teorii věnují více prostoru v následující samostatné podkapitole 2.3.

2.2 Konceptualizace úspěšnosti sociálních hnutí

V následující kapitole bych se ráda zabývala dosavadními poznatky týkající se tématu úspěšnosti sociálních hnutí a její konceptualizací, z které budu vycházet při mé analýze a třídění identifikovaných rámců úspěšnosti. Samotnou úspěšností sociálních hnutí se v českém akademickém prostředí mnoho vědců nevěnovalo, a proto se budu zaměřovat spíše na zahraniční zdroje a poznatky.

Zabývat se úspěšností sociálních hnutí je obecně velmi komplikované, zejména z toho důvodu samotnou úspěšnost konceptualizovat. [Amenta & Young 1999] [Earl 2000] [Hirsch-Hoefler, Mude 2021] Vědci, mají tendenci tedy pracovat spíše s výsledky (outcomes), dopady (impacts) nebo následky (consequences) sociálních hnutí než s úspěchy (success) nebo neúspěchy (failure). [Amenta&Caren 2013] Převážná většina výzkumů zabývajících se sociálními hnutí se vzhledem k obtížnosti sledovat úspěch zaměřuje spíše na příbuzná témata a úspěšnosti není věnováno mnoho prostoru.

Giugni se ve svém článku pro Annual Review of Sociology (1998) věnuje právě více opomíjené stránce sociálních hnutí, a to konstruování úspěšnosti jako dosahování výsledků, cílů a důsledků (například společenské nebo politické změny) sociálních hnutí. [Giugni 1998] Sociální vědci zabývajících se úspěšností sociálních hnutí se snažili nalézt charakteristické znaky, které nejčastěji a nejefektivněji vedou k úspěchu neboli k dosažení cílů sociálních hnutí. Většina studií pracovala s dvěma rovinami, které jsou z pohledu Giugniho velmi provázané. První z nich se zabývala efektivitou konfrontačních taktik. Vědci si pokládali otázku, zda konfrontační taktiky nebo naopak ty umírněné vedou více k politickým změnám. Druhá rovina studií se zabývala rolí organizovanosti hnutí. Zda silně organizovaná hnutí jsou úspěšnější než ta, kde je organizovanost volnější. [Giugni 1998]

Stěžejní studie The Strategy of Social Protest (1975), která potvrdila vztah mezi několika proměnnými vztažené k organizovanosti a úspěchem sociálních hnutí pochází od amerického sociologa William A. Gamsona. Americký sociolog v roce 1975 vydáním své práce The Strategy of Social Protest položil základy studiu úspěšnosti a významně přispěl ke studiu sociálních hnutí obecně. Ve své práci Gamson zkoumal na vzorku 53 aktivních protestních skupin v letech 1800 až 1945 v USA charakteristiky, které odlišují úspěšné protestní skupiny od neúspěšných. [Frey, Thomas, Kalof 1992] Studie ho dovedla k několika závěrům. První závěr, který Gamson ve své práci představuje je, že hnutí, respektive protestní skupiny, které sledoval, které mají pouze jeden požadavek jsou více úspěšné než ty, které mají požadavků více (b) využití tzv. selektivních pobídek pozitivně korelovalo s úspěchem, (c) použití konfrontačních taktik bylo spojeno s úspěchem a v neposlední řadě (d) úspěšné skupiny měly tendenci být více byrokratizované, centralizované a jednotné. Gamsonova práce vzbudila velkou kritiku zejména kvůli jeho navržené metodologii. V řadách sociologů se ale také objevila snaha Gamsonova data znovu analyzovat, a naopak potvrdila jeho zjištění alespoň z části. Příkladem může být dvojice sociologů Steedly a Foley

(1979), kteří v jejich analýze, zjistili, že úspěch souvisí s nepřenositelností cílů, počtem spojenců, jednotou, existencí konkrétních a vytyčených cílů a ochotou použít sankce. Další dvojicí, která se zaměřila na úspěch sociálních hnutí je Mirowsky a Ross (1981). Z jejich zjištění vyšlo najevo, že pro úspěch hnutí jsou důležitější faktory, které mohou ovlivnit sami protestující, nikoliv třetí strany. Tyto faktory jako například organizace hnutí, a především přesvědčení a vytyčené cíle se v jejich analýze ukázaly jako stěžejní. [Giugni 1998] Nicméně navzdory veškeré kritice přinesla jeho práce cenné poznatky, na které se další autoři snažili navázat a jeho práci analyzovat a obohatila studium úspěšnosti sociálních hnutí. [Hirsch-Hoefler, Mude 2021]

Gamsonova konceptualizace úspěchu, respektive dosahování výsledků jako určitou politickou změnu významně ovlivnila pozdější studie úspěchu výsledky sociálních hnutí. Dle sociálních vědců je sociální hnutí úspěšné podle toho, do jaké míry dostane legislativu založenou na svém programu na politickou agendu, ovlivní její přijetí do politiky nebo pomůže zajistit její prosazení, a také podle toho, do jaké míry má legislativa zamýšlené účinky. [Hirsch-Hoefler, Mude 2021]

Kromě dimenze úspěšnosti jako dosažení cílů ve formě politické změny, které jsem doposud rozebírala, existují studie konceptualizující úspěch jako množství mobilizovaných zdrojů. V převážné většině se vědci zaměřují na 2 typy zdrojů, a to peněžní a ve formě členů. [Hirsch-Hoefler, Mude 2021] McCarthy a Zald (1977) vysvětlují úspěšnost za pomoci Teorie mobilizace zdrojů jako schopnost získávat zdroje mobilizovat jednotlivce k dosahování cílů a využití politických příležitostí. Schopnost mobilizovat různé druhy zdrojů je pro hnutí klíčová [McCarthy & Zald 1977] a v různých výzkumech se ukázalo, že mobilizace zdrojů a členství ovlivňuje některé důsledky související se státem. [Amenta & Caren 2013] Ze současnosti můžeme uvést práce sociálních vědců jako jsou Alvarez et al. (2018) zabývající se sociálními hnutí v latinské Americe nebo například McAdam (2017), který ve své studii *Social Movement Theory and the Prospects for Climate Change Activism in the United States* zaměřující se na hnutí za změny klimatu pracuje s mobilizací jako předpokladem úspěchu sociálních hnutí.

Třetí koncepce měří úspěch z hlediska podpory – tedy zda a do jaké míry jsou sociální hnutí a jeho cíle přijímány společností, a to jak na úrovni elit, tak na masové úrovni [Amenta & Caren 2013] Existují důkazy o tom, že úspěch sociálních hnutí může být významně posílen, pokud hledají další politické skupiny jako partnery a spojence [Jenkins &

Klandermans 1995; Klandermans 2016] Taková partnerství umožňují hnutím přístup k elitám a zlepšují celkovou image hnutí ve společnosti [Giugni 1998]. Dle Jenkinse a Klandermans (1995) sociální hnutí například významně těží ze získání podpory vlivné politické strany. Takové vazby nejen posilují image hnutí, ale také zlepšují výsledky v rámci prvních dvou konceptů úspěšnosti, respektive dosahování cílů (mobilizace zdrojů a změna politiky), a to například tím, že zvyšují začlenění hnutí do celostátního diskurzu a do politických kruhů, povzbuzují úředníky, čímž se zvýší obecný vliv na politickou scénu procesů. [Hirsch-Hoefler, Mude 2021]

Mnoho vědců nabízí širší definici úspěšnosti, která se zaměřuje na politické výsledky, dosažení hmatatelných výhod, které splňují cíle organizace; formální přijetí politickými elitami; legitimizace cílů hnutí; a transformace individuálního nebo skupinového vědomí. [Jenkins, Klandermans 1995] Ve všech těchto případech může být úspěch sociálních hnutí úplný nebo částečný, který je měřený dosažením některých, ale ne všech cílů hnutí [Gamson 1975] V neposlední řadě můžeme zmínit ještě další přístup, který konceptualizuje úspěch sociálních hnutí jako délku trvání hnutí v porovnání s materiálními zisky nebo změny politiky. [Hirsch-Hoefler, Mude 2021].

2.3 Teorie rámování

Jak jsem již zmínila v předchozích kapitolách výše, nový pohled na sociální hnutí v 60. letech minulého století dal možnost vzniku dalším přístupům, jak je zkoumat. Přestože se teorie rámování při studiu sociálních hnutí začala hojně využívat v období 90. let minulého století, její prvotní vznik je však starší. Jako první se teorii rámování zabýval ve své knize *Frame Analysis* (1974) Erving Goffman. Rámování je podle něj zakořeněno v symbolickém interakcionismu a konstruktivistickém přístupu. [Snow 2019] Goffman předpokládal, že lidé interpretují realitu prostřednictvím rámců. Jinak řečeno, rámce definují realitu jedince na základě jeho kulturní determinace, rámce pomáhají lidem chápat a porozumět událostem a objektům kolem nich. Goffman a další výzkumníci si od této teorie slibují odpovědi na otázky – co se o daném problému říká, co daný jev/problém znamená nebo také, jak máme jednat nebo reagovat na danou věc či problém? [Snow 2019]

Teorie rámování nabízí oproti jiným metodám více interpretativní přístup a zaměřuje se na procesy občanské angažovanosti [Mazák 2015] Základem rámování je interpretační rámec neboli frame. Tak jak aktéři na daný problém nahlíží se nachází uvnitř tohoto rámce. Abychom tedy mohli porozumět danému problému je třeba nejprve vysvětlit, jak ho různí

aktéři rámuji a vysvětlit vztahy mezi nimi. Snow (2004) připodobňuje teorii reálným obrazovým rámcům, kterým připisuje 3 vlastnosti. Prvním z nich je zaměření (focusing), rámce se snaží citlivě, co přesně je v rámci a co mimo něj. Druhá je artikulační funkce (articulation), která spojuje různé rozdělené prvky scény rámu tak, aby vytvořila jednu souvislou řadu významů. Poslední funkcí je transformace (transformation), díky ní rámy mění to, jakým způsobem jsou některé objekty vnímány nebo chápány jako vztahující se k sobě navzájem nebo k aktérovi. [Snow 2019]

Teorie se postupem času začala rozvíjet a její využití se rozšířilo i mimo sociologii. Využití teorie bychom mohli vidět v psychologii, ekonomii, v politických vědách, právu a dalších odvětvích. [Benford & Snow 2000] V sociologii byla teorie rámců o několik let rozvinuta jako reakce na absenci více interpretativního přístupu v dosavadních teoriích zaměřující se na studium sociálních hnutí jako je například teorie mobilizace zdrojů a struktury politických příležitostí, které byly hojně využívány během 70. a 80. let. [Snow 2014]

2.3.1 Teorie rámování a využití při studiu sociální hnutí

Na dnešní podobě framingu v rámci studia sociálních hnutí mají zásluhu zejména sociologové David A. Snow a Robert D. Benford. Snow s kolektivem ke konci 80. let a a začátkem 90. let ve svých pracích definoval pojmy související s vytvářením rámců procesů sociálních hnutí. Hlavní zdroj, z kterého budu vycházet je text Davida Snowa a Roberta Benforda Framing Processes and Social Movements: An Overview and Assessment (2000), který se týká shrnutí, do té doby, relevantní literatury k různým procesům rámování snaží se také objasnit vazby mezi koncepty/procesy rámcování a dalšími konceptuálními a teoretickými formulacemi relevantními pro sociální hnutí.

Snow společně s Benfordem za pomoci původní teorie rámování definovali základní rámovací procesy uvnitř sociálního hnutí a to – diagnostické, prognostické a motivační rámce. Diagnostické rámce se snaží identifikovat problematický jev společnosti a zároveň i příčinu vzniku daného jevu. Odpovídají na otázky; Co je za současné situace špatně? a Koho nebo co bychom měli shledat vinným? Prognostické rámce můžeme identifikovat při navrhování určitého řešení problému. Snaží se tedy najít odpověď na to, co musí být provedeno, aby došlo k nápravě problému? A poslední motivační rámce můžeme vnímat jako jakousi výzvu ke změně. Motivační rámce velmi pracují s emocemi aktérů a pokouší se skrze ně o zapojení aktérů do akce. [Benford, Snow 2000]

Ve své práci se Benford a Snow (2000) se taktéž věnují úspěšnosti sociálních hnutí, respektive na dosahování jejich cílů. Předpokládají, že přítomnost základních rámcových procesů u některých hnutí hraje rozhodující roli pro dosažení požadovaných výsledků. Můžeme tedy očekávat, že se tyto rámce v analyzovaných článcích objeví, nicméně jejich identifikace nejsou primárním zájmem mé práce.

2.3.2 Teorie rámování při studiu médií

Teorie rámování v rámci využití při studiu médií se vyvinula ze stejného konceptu jako v případě sociálních hnutí a dalších odvětví jako psychologie, lingvistika či politické vědy, a tak mají mnoho společného. [Benford, Snow 2000]

Funkce mediálních rámců je určitá prezentace tématu v médiích, v odborné literatuře jsou konceptualizovány jako "ústřední organizující myšlenky nebo dějové linie, které dávají smysl určitému pásu událostí a splétá mezi nimi souvislosti". Rámec naznačuje, čeho se spor týká, jaká je podstata problému" [Gamson & Modigliani, 1989] [de Vreese 2005] (překlad vlastní). Rámce jsou součástí politických argumentů, novinářských norem a diskurzu sociálních hnutí. Jsou to alternativní způsoby definování problémů pro politický a sociální svět, které se mohou zabývat obecnými tématy nebo se soustředit na úzké, konkrétní téma. [de Vreese 2005]

Rámcovací procesy mediálních rámců se skládají ze 3 fází: vytváření rámců (frame-building), nastavení rámců (frame-setting) a jako poslední literatura zmiňuje důsledky rámování na individuální a společenské úrovni (consequences of framing). [de Vreese, 2002]

Proces vytváření rámců (frame-building) probíhá v nepřetržité interakci mezi novináři a elitami a sociálními hnutími. Výsledkem procesu vytváření rámců jsou rámce projevující se v textu. Tvorba rámců se odvíjí od faktorů, které ovlivňují strukturální kvality zpravodajských rámců. Například faktory interní pro žurnalistiku určují, jak novináři a zpravodajské organizace rámuji témata, ale stejně důležité jsou však i faktory, které jsou vůči žurnalistice vnější. Nastavení rámců (frame-setting) se týká interakce mezi mediálními rámci a předchozími znalostmi a predispozicemi jednotlivců. Rámce ve zpravodajství mohou ovlivňovat učení, interpretaci a hodnocení problémů a událostí. Tento proces byl nejčastěji předmětem výzkumu. Sociální vědci se snažili zjistit do jaké míry a za jakých okolností publikum bere mediální rámce v úvahu anebo je kopírují. Rámcovací důsledky (consequences of framing) se mohou týkat jak individuální, tak i společenské úrovně.

Příkladem důsledku vystavení se určitým rámcům na individuální úrovni mohou být například změněné postoje k dané problematice. Na celospolečenské úrovni mohou rámce přispívat k utváření společenských procesů, jako je politická socializace, rozhodování a kolektivní akce.

Při identifikaci rámců v médiích lze postupovat induktivním a deduktivním způsobem. Induktivní přístup pracuje s tím, že se mediální rámce postupně vynořují a objevují během analýzy. Tyto studie bývají často kritizovány za to, že spoléhají na velmi malý vzorek dat a je velmi složité je replikovat. Deduktivní přístup pracuje s předem definovanými a popsányými rámci, které se výzkumník snaží ve svých datech (mediálních článcích, rozhovorech apod.) vyhledat. Existuje mnoho přístupů, jak mediální rámce předem definovat. Cappella and Jamieson (1997) například navrhuje 4 kritéria, která by měl předem definovaný rámec vykazovat. Za prvé, zpravodajský rámec musí mít identifikovatelné pojmové a jazykové charakteristiky, dále by měl být běžně pozorován v novinářské praxi, musí být možné tento rámec spolehlivě odlišit od jiných rámců a v neposlední řadě rámec musí být rozpoznatelný ostatními a nesmí být pouhým výplodem výzkumníkovy fantazie. [de Vreese, 2005]

Entman [1993:52] navrhuje, jak mediální rámce identifikovat. Nejčastěji se vyhledávají podle přítomnosti či nepřítomnosti klíčových slov, frází, stereotypních vyobrazení apod. Ohniska výskytu rámců mohou být různé titulky, podtitulky, fotografie, výběry citátů apod. [Tankard, 2001: 101] V souhrnu se vědci v rámci empirického přístupu k měření rámců shodují na tom, že rámce jsou specifické textové a vizuální prvky nebo "rámovací nástroje". Tyto prvky se zásadně liší od zbývajících zpravodajského příběhu, který lze považovat za základní zpravodajská fakta. [de Vreese, 2005]

3 Metodologie

K dosažení našeho výzkumného cíle, a to porovnat, jak Rekonstrukce státu rámuje svoji úspěšnost s tím, jak je rámována úspěšnost tohoto hnutí ve vybraných médiích a akademických článcích, využijeme teorii rámování. Základem teorie rámování je rámec, skrze který aktéři interpretují jevy kolem nich. V našem případě tento jev definujeme jako úspěšnost občanské iniciativy Rekonstrukce státu.

V analytické části mé bakalářské práce pracuji s kvalitativní obsahovou analýzou textu, kterou využívám k testování přítomnosti rámců v textu a k jejich třídění. Tuto metodu jsem zvolila hlavně z toho důvodu, že se díky svým vlastnostem umí přizpůsobit různým typům dat a výzkumným účelům. [Mayring, 2000] Při analýze jsem využívala deduktivně-induktivní přístup. V první řadě mě zajímalo, jakým způsobem je konceptualizována úspěšnost sociálních hnutí v obecné rovině. Z rešerše odborné literatury jsem vymezila 3 základní koncepty úspěšnosti, z kterých jsem vycházela v následující analytické části při vytváření skupin rámců, nicméně jsem počítala s jejich možným rozšířením nebo vyskytnutí dalších předem nedefinovaných rámců.

Následně jsem sledovala rámování úspěšnosti RS samotným hnutím a testovala jsem přítomnost těchto rámců v článcích publikovaných na oficiálních webových stránkách hnutí za pomoci kvalitativní obsahové analýzy. Výskyt těchto interpretativních rámců jsem testovala za pomoci otázek, na které rámce svým významem odpovídaly: Čeho hnutí (ne)dosáhlo, jaké aktivity můžeme považovat za (ne)zdařilé? Co lze považovat za (ne)úspěšné? Díky těmto otázkám jsem mohla oddělit interpretační rámce úspěšnosti od například základních rámovacích procesů (viz kapitola 2.3.1) nebo zbylého textu obsahující pouze fakta apod. Sestavením otázek jsem se snažila zohlednit i rámce, které aktivitu hnutí rámuje neúspěšně, abych mohla pokrýt celé názorové spektrum a dostala tak ucelený obraz o interpretaci a vnímání aktivity RS. Dále jsem přešla k rozřazení rámců úspěšnosti dle obsahu. Třídění z vycházelo z mé rešerše literatury a konceptualizace úspěšnosti hnutí, kdy jsem předem měla připravené 3 skupiny rámců úspěšnosti:

1. úspěšnost v dosažení politické změny
2. úspěšnost v dosažení mobilizace
3. úspěšnost v dosažení uznání společností

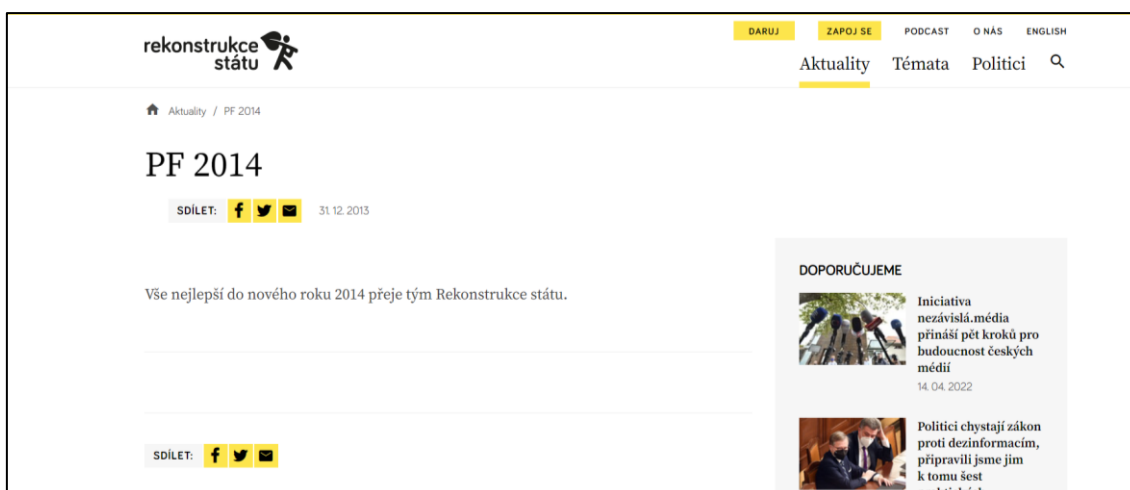
Nicméně jsem počítala s možným rozšířením skupin nebo výskytem nových předem nedefinovaných skupin rámců. Stejný postup jsem využila u analýzy vybraných médií a akademických článků. Při obsahové analýze vybraných médií a akademických článků bylo důležité oddělit části obsahující interpretační rámce úspěšnosti a od částí obsahující fakta nebo rámování jiných subjektů. V neposlední řadě jsem výsledky analýz mezi sebou porovnávala a sledovala jsem, jakým způsobem se interpretační rámce úspěšnosti mezi sebou liší.

3.1 Data

V této části mé bakalářské práce představím data, která jsem využila v rámci analýzy. Využila jsem 3 různé typy dat, a to články iniciativy Rekonstrukce státu publikované na oficiálních stránkách hnutí, články pěti vybraných zpravodajských webů a v neposlední řadě 2 akademické články. V každé kapitole představím postup při sběru dat a popíši velikost vzorku.

Data, s kterými budu pracovat při identifikaci rámců úspěšnosti RS jsem zvolila články zveřejněné na oficiálních webových stránkách samotného hnutí. Zveřejněné články na webu RS pochází z období prvního roku fungování hnutí, a to od března 2013 do března 2014. Výběr článků zveřejněných na oficiálních stránkách hnutí RS se jevil jako jeden z nejvhodnějších zejména z toho důvodu, že články jsou bez zásahu třetích stran a jedná se čistě o názorové postoje hnutí. Od března 2013 do března 2014 bylo zveřejněno 77 článků. Následně jsem vyřadila 9 článků, které neobsahovaly žádné rámce úspěšnosti nebo jiné a nebyly relevantní k našemu výzkumu. Většinou se jednalo o různá organizační oznámení, která se nedala využít pro následnou analýzu apod. (viz. příloha 1) Celkově jsem analyzovala rámce úspěšnosti na vzorku 68 článků, které byly publikovány na oficiálních webových stránkách hnutí samotnými představiteli.

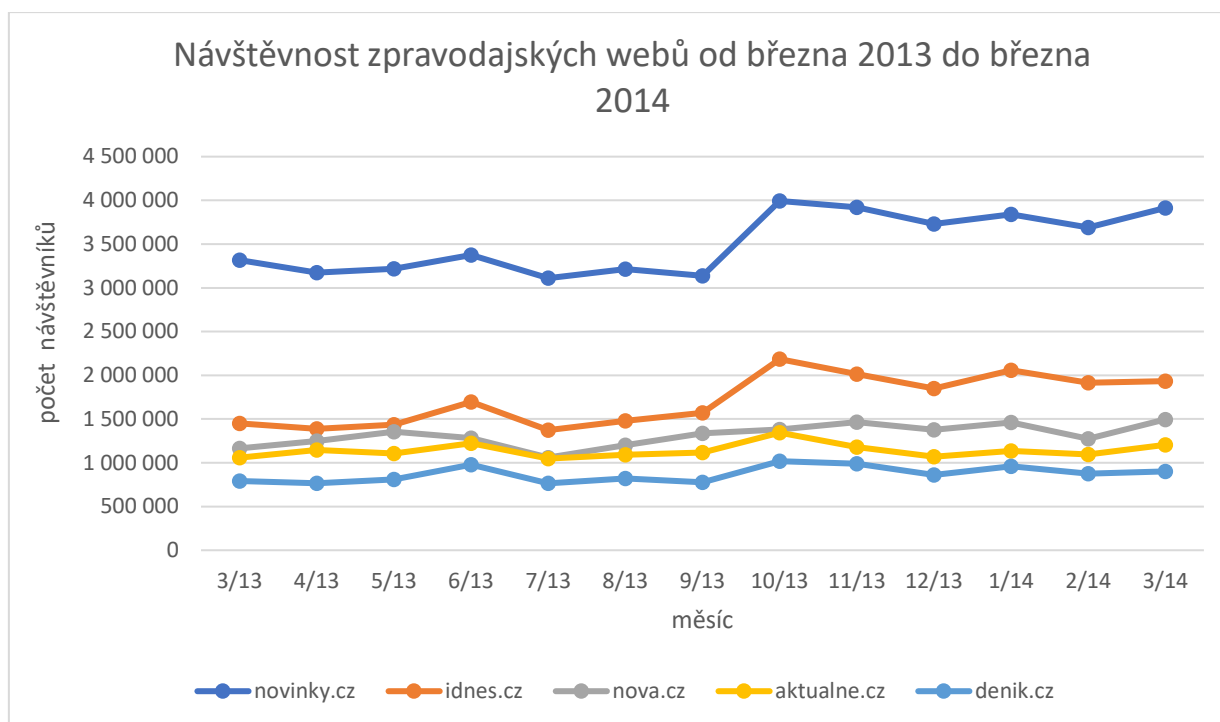
Obrázek 1 Příklad vyřazeného článku z analýzy

(www.rekonstrukcestatu.cz, 2013)

K sběru dat pro rámování úspěšnosti RS médií jsem využila databázi elektronických a tištěných médií Newton Media Search, který ve svém archivu disponuje mediálním obsahem do roku 1996. [newtonmedia.cz, 2022]. Vyhledávání mediálního obsahu jsem omezila na 5 nejčtenějších webů v období prvního roku fungování hnutí (březen 2013 až březen 2014) podle výzkumu NetMonitor zabývající se návštěvností internetu v České republice. [www.netmonitor.cz, 2022], a to novinky.cz, idnes.cz, aktuálně.cz, nova.cz / tn.cz a také deník.cz. (viz graf 2) Vyhledávání mediálního obsahu v databázi probíhalo za pomoci zadání klíčového slova „Rekonstrukce státu“ omezené na období mezi březnem 2013 a březnem 2014 ve výše zmíněných vybraných médiích. Archiv po zadání požadavků a omezení vygeneroval 108 článků. Po vyřazení nerelevantních článků nesouvisejících s tématem, v kterých se klíčové slovo vyskytlo pouze náhodně, přistoupilo do analýzy 60 článků.

Graf 2: Návštěvnost zpravodajských webů od března 2013 do března 2014

(www.netmoninotor.cz, 2022)

Akademické články věnující se občanské iniciativě RS jsem vybírala skrze centrální vyhledávač Univerzity Karlovy UKAŽ, který „umožňuje prohledávat tištěné, digitalizované a elektronické informační zdroje dostupné na Univerzitě Karlově“ [Univerzita Karlova, 2022] Univerzita Karlova umožňuje v rámci tohoto vyhledávače vyhledávat knihy v odborných databázích jako jsou EBSCO, JSTOR, Wiley a další. Při vyhledávání jsem využila klíčové slovo „Rekonstrukce státu“ a období jsem omezila od roku vzniku RS, a to 2013. Vyhledávač vygeneroval 332 výsledků. Nejprve jsem vyřadila články, které obsahovaly spojení slov čistě náhodně a které nesouvisely s tématem. Snažila jsem se vybrat odborný vědecký článek, ideálně vyšší akademické úrovně, z toho důvodu jsem vyřadila bakalářské a diplomové práce. Z tohoto vyhledávání vzešly dva akademické texty, které byly vhodné k mé analýze. První z nich je disertační práce doktora Jaromíra Mazáka Občanská společnost jako aktér politického procesu (2019) a akademický článek Reconstruction of the state: Lobbying against political corruption in the Czech Republic (2020) publikovaný spoluautory Perrottino, Stauber a Šárovec v akademickém časopise Journal of Public Affairs.

4 Analýza dat

V této části mé bakalářské práce chci čtenáři více přiblížit můj postup při vytváření a identifikaci rámců v analyzovaných textech.

Vzhledem k volné definici teorie rámování, je často autory interpretována různým způsobem. Stejně je to s definicí samotného výrazu „rámec“. Odpověď na otázku, jak určit rámec a jaké vykazuje znaky, můžeme najít u Thomase J. Scheffa v textu *The Structure of Context: Deciphering Frame Analysis* (2005). Scheff říká, že rámec může představovat slovo, frázi nebo tvrzení. Subjektivní kontext rámce může být tvořit soubor prvků, spojených dohromady spojkami a, protože, pokud anebo pak. [Scheff 2005] Pokud budeme vycházet z této definice, pak budeme v analyzovaných článcích Rekonstrukce státu, médií a akademiků hledat slova, fráze nebo tvrzení, která se budou týkat úspěšnosti daného hnutí. Rámce budeme identifikovat na základě otázek – Čeho hnutí (ne)dosáhlo? Co považuje za (ne)úspěšné?

Při třízení interpretovaných rámců úspěšnosti sociálních hnutí jsem vycházela z mé předchozí rešerše literatury. Základ tvořily tři předem definované koncepty, které jsem více rozebírala v rámci konceptualizace úspěšnosti sociálních hnutí a které jsem následně využila pro vytvoření skupin rámců úspěšnosti hnutí. Nakonec vznikly skupiny Politická změna, Mobilizace zdrojů a Uznání společnosti.

Do skupinu rámců nazvanou Politická změna můžeme zařadit interpretační rámce úspěšnosti promlouvající o dosažených změnách v politické agendě, veřejné politice nebo v procesech politiky, ale také plnění programu hnutí. Tuto konceptualizaci úspěchu sociálních hnutí využíval například Gamson ve své stěžejní studii *The Strategy of Social Protest* (1975), kdy sledoval vlastnosti hnutí, které vedou k úspěchu.

Druhá skupina rámců úspěšnosti se týká dosahování mobilizace, získávání zdrojů v podobě finančních prostředků nebo členů. Na této konceptualizaci měla vliv zejména Teorie mobilizace zdrojů. McCarthy a Zald (1977) za pomoci této teorie vysvětlují, že schopnost mobilizovat různé druhy zdrojů je pro hnutí klíčová, jelikož je to jeden předpokladů úspěchu sociálních hnutí. [McCarthy & Zald 1977]

K poslední skupině rámců úspěšnosti se řadí rámce týkající se dosahování podpory hnutí a jejich cílů různými elitami, politiky apod. Podle Jenkinse a Klandermanse (1995) sociální hnutí významně těží ze získání podpory například vlivné politické strany nebo

jiných elit, což posiluje celkovou image hnutí, ale také zlepšují výsledky v rámci prvních dvou konceptů úspěšnosti – mobilizace zdrojů a politických změn.

Zařazení rámců do skupiny bude vždy dle obsahu odpovídat významovému kontextu. Očekávám, že může dojít i k rozšíření daných koncepcí nebo také že Rekonstrukce státu a ostatní analyzované subjekty mohou pracovat s vlastními a předem nedefinovanými interpretačními rámci úspěšnosti hnutí či se objeví rámce opačného názorového spektra, které interpretují neúspěchy RS. Analýzu jsem doplnila o příklady rámců.

4.1 Rámování úspěšnosti Rekonstrukce státu

S analýzou článků RS jsem podrobila analýze jako první. Při analýze jsem se řídila postupem, který jsem zmiňovala výše. Za pomoci otázek – Čeho hnutí dosáhlo? Co považuje za úspěšné? jsem v 77 člancích publikovaných mezi březnem 2013 a březnem 2014 na oficiálních stránkách RS identifikovala rámce úspěšnosti a oddělila od jiných rámcových procesů. Rámce úspěšnosti jsem následně třídila a primárně jsem vycházela z konceptů úspěšnosti získaných z rešerše literatury podle jejich obsahu, nicméně, jak jsem již dříve zmiňovala, počítala jsem i s jejich možnou modifikací či objevení zcela jiných rámců úspěšnosti nebo rámci, které interpretují aktivity RS jiným způsobem než úspěšně. V následujícím textu chci představit skupiny rámců úspěšnosti, které se při analýze projevíly.

Rámce úspěšnosti skupiny Politická změna

Úspěšnost sociálního hnutí jako změna v politickém procesu, nastolování agendy či legislativě je jedna z nejčastějších konceptualizací úspěšnosti sociálních hnutí. Rekonstrukce státu tento rámec interpretuje zejména v podobě prosazování zákonů a nastolování agendy. Nejvíce artikulovaným cílem RS při jejím založení bylo právě prosazení 9 protikorupčních zákonů, z toho je možné předpokládat, že úspěšnost budou odvozovat od dosažení tohoto cíle. Při analýze se objevovaly rámce, které promlouvaly o prosazení navrhovaných zákonů (viz příklad rámce 1). V analyzovaných člancích často RS informovala o stavu legislativního procesu navrhovaných zákonů. Dále se v proklamacích RS objevovaly rámce úspěšnosti v podobě nastolování agendy. (viz příklad rámce 2) Pro uvedení do kontextu doby, tyto rámce navazovaly zejména na období, kdy návrhy RS po předčasných volbách v roce 2013 byly zakomponovány do koaliční smlouvy. (viz příklad rámce 3)

Příklad rámce 1

„Parlament schválil první z 9 bodů Rekonstrukce státu. Sněmovna právě odhlasovala konec anonymních akcí – jeden z devíti cílů Rekonstrukce státu. Dnešní hlasování ukázalo, že politici jsou i přes vnější rozbroje schopni protikorupční zákony přijímat“

[Rekonstrukcestatu.cz, 7.5.2013]

Příklad rámce 2

„Rekonstrukční schůze sněmovny. První schůze nové sněmovny má na programu čtyři zákony Rekonstrukce státu.“

[Rekonstrukcestatu.cz, 20.1.2014]

Příklad rámce 3

„Platforma Rekonstrukce státu vítá, že opatření, která prosazuje, jsou zahrnuta v textu uveřejněné koaliční smlouvy.“

[Rekonstrukcestatu.cz, 16. 12. 2013]

Rámce úspěšnosti skupiny Mobilizace

Úspěchy spjaté s mobilizací RS rámovala zejména z hlediska mobilizování svých členů, které RS nazývala tzv. ambasadorů. Ambasadoři hráli velkou roli v případě předvolební kampaně, kdy jejich úkolem bylo oslovovat kandidáty do poslanecké sněmovny, aby podpořili navrhované protikorupční zákony RS. Rámce se týkaly různých oznámení o uskutečněných setkání ambasadorů, seminářů nebo předvolební kampaně. (viz příklad rámce 4, 5) Žádný z rámců rámuje úspěšnost z hlediska dosažené mobilizace se netýkal finančních zdrojů.

Příklad rámce 4

„Setkání ambasadorů v Liberci. V Liberci proběhla 17. dubna 2013 beseda o Rekonstrukci státu, kterou zorganizovali naši aktivní lokální ambasadoři.“

[Rekonstrukcestatu.cz, 18.4.2013]

Příklad rámce 5

„Rekonstrukce státu má už několik desítek spojenců, takzvaných ambasadorů, kteří jednají s politiky.“

[Rekonstrukcestatu.cz, 22.5.2013]

Rámce úspěšnosti skupiny Uznání společnosti

Rekonstrukce státu již ze začátku své činnosti se snažila najít podporu nejen u veřejnosti ale i u elit. Iniciativa se snažila fungovat za podpory odborníků na protikorupční legislativu, známých osobností, politiků či celých politických stran. (viz příklad rámce 6) Úspěšnost v dosažení uznání společnosti se v člancích RS vyskytoval nejčastěji. Zajímavé interpretační rámce úspěšnosti v rámci mé analýzy navazovaly na výsledky předčasných voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2013, v kterých RS interpretovala svůj úspěch v získané „ústavní většině“ pro svou návrhovou protikorupční legislativu. RS během své předvolební kampaně oslovovali kandidáty, aby se zavázali k podpoře jejich protikorupčních zákonů v následujícím volebním období. Ze všech kandidátů se do poslanecké sněmovny dostalo přes 140 poslanců vyjadřující podporu RS. (příklad rámce 7)

Příklad rámce 6

„Předseda ČSSD Bohuslav Sobotka oficiálním dopisem podpořil Rekonstrukci státu a soulad se sedmi z devíti požadovaných legislativních změn.“

[Rekonstrukcestátu.cz, 24. 04. 2013]

Příklad rámce 7

„Rekonstrukce státu vyhrála volby. Pro protikorupční zákony máme "ústavní většinu". Praha, 27. 10. 2013 - Přes 140 poslanců, kteří zasednou v nové sněmovně, se zavázalo k podpoře konkrétních protikorupčních zákonů (jejich seznam je v příloze). .... Povedlo se i to, že "hříšníci" z minulé sněmovny, Bárta a Lukša, nebyli zvoleni (Úsvit v Plzni neuspěl, Lukša v Moravskoslezském kraji byl vykroužkován).“

[Rekonstrukcestátu.cz, 29.10.2013]

V rámci analýzy se projevíly skupiny rámců, které jsem sestavila za pomoci rešerše literatury, a to rámce úspěšnosti politické změny, mobilizace či uznání společností. Nové skupiny rámců se neprojevily. Nejčastěji se projevíly rámce patřící do skupiny Uznání společností. Rámce skupin Politická změna a Mobilizace se vyskytovaly v druhé o něco menší míře.

4.2 Rámování úspěšnosti Rekonstrukce státu vybranými médii

V následující části bych vám chtěla představit rámování úspěšnosti RS médií. Celkem jsem analyzovala 60 článků ve stejném období jako proklamace RS tedy od března 2013 do března 2014. Média jsem vybrala na základě průzkumu NetMonitor nejčtenějších zpravodajských webů taktéž od března 2013 do března 2014. Analyzovala jsem články pocházející z novinky.cz, idnes.cz, aktualne.cz, nova.cz / tn.cz a také denik.cz. V rámci své analýzy jsem se snažila zejména oddělit promluvy ze strany jiných aktérů a také V následující části mé bakalářské práce opět uvedu skupiny rámců úspěšnosti, které se při mé analýze projevíly a opět je doplním o vhodné příklady.

Rámce úspěšnosti skupiny Politická změna

Rámce úspěšnosti patřící do skupiny Politická změna se projevíly zejména v podobě nastolování politické agendy. (viz příklad rámce 8, 9) Tyto rámce se často objevovaly vedle rámců úspěšnosti patřící do skupiny Uznání společností, články poukazovaly na projevenou podporou politiků a známých osobností. Naopak rámce, které by zmiňovaly úspěchy RS ve formě schválené legislativy, se projevíly pouze v jednom případě. (viz příklad 10)

Příklad rámce 8

„Úspěchy Rekonstrukce státu: V jednání jsou dva zákony. Přijde na řadu zpřísnění financování stran a zákon o zveřejňování smluv“

[aktualne.cz, 22.7.2013]

Příklad rámce 9

„Projekt (RS) se snaží prosadit devět zákonů, které zásadně snižují pravděpodobnost korupčního jednání. Jmenovitě se jedná o Politiku bez tajných sponzorů, návrh zákona, který by přinesl průhledné financování politických stran a volebních kampaní, který je v současné chvíli projednáván ve výborech.“

[denik.cz, 11.10.2013]

Příklad rámce 10

„Z devíti námi prosazovaných protikorupčních opatření dosud přišla řada na zrušení anonymních akcí a příslušný zákon byl schválen,“ řekl Gregor. Podle interních informací měl být zákon původně zamítnut, tlak ze strany představitelů RS však nakonec odpor poslanců a senátorů zlomil.“

[aktualne.cz, 22.7.2013]

Rámce úspěšnosti skupiny Mobilizace

Mobilizační rámce úspěšnosti se v analýze mediálních článků projeví v nejmenší míře ze všech typů úspěšnosti sociálního hnutí. Stejně jako v případě analýzy článků RS se mobilizované zdroje neprojevily v podobě finanční nebo jiné, média zmiňovala pouze členy. (viz příklad rámce 11)

Příklad rámce 11

„Na facebookových stránkách Rekonstrukce státu vyjádřilo podporu systematickému boji proti korupci na 12 tisíc lidí.“

[deník.cz, 11.10.2013]

Rámce úspěšnosti skupiny Uznání společností

Rámce úspěšnosti, které bychom mohli zařadit do skupiny *Uznání společností* se stejně jako v případě analyzovaných článků RS vyskytly nejčastěji. Opět akcentovaly podporu známých osobností, zejména politiků a politických stran. (viz příklad rámce 12)

Příklad rámce 12

„Senátor Jiří Dienstbier (ČSSD) a poslanec, dříve ministr zdravotnictví Leoš Heger se stali protagonisty klipu projektu Rekonstrukce státu. Ten si klade za cíl prosazení několika zákonů, které by měly pomoci vymýtit korupci.“

[novinky.cz, 5.8. 2013]

V rámci analýzy jsem identifikovala všechny skupiny rámců. Stejně jako v případě RS se nejvíce projevila skupina rámců úspěšnosti Uznání společností a následně v podobné míře rámce patřící do skupiny mobilizace a politické změny. Nové skupiny rámců se neprojevily.

4.3 Rámování úspěšnosti Rekonstrukce státu v odborných člancích

Analýza článku *Občanská společnost jako aktér politického procesu*

První z analyzovaných akademických textů je disertační práce doktora Jaromíra Mazáka *Občanská společnost jako aktér politického procesu* (2019). Mazákova práce byla obhájena na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v roce 2019 a jeho školitelem byl profesor Ondřej Císař. Nutno podotknout, že některé kapitoly před obhájením disertační práce byly publikovány v tuzemských či zahraničních odborných časopisech. [Mazák, 2019]

Jeho práce *Občanská společnost jako aktér politického procesu* (2019) se zaměřovala na aktivity občanské společnosti a její snahy zasahovat do politického procesu a prosazovat určité legislativy a systémové změny. Cílem autorovo práce bylo zejména rozšířit téma vývoje a stavu občanské společnosti se zaměřením na aktér vstupující do politického procesu. Naše analyzované hnutí Rekonstrukce státu figurovala v Mazákově disertační práci jako příklad občanské iniciativy, na které je možné sledovat dělbou práce a spolupráci mezi neziskovými organizacemi, které vstupují do politického procesu. Autor se v rámci dalšího cíle jeho disertační práce zabýval strategiemi občanské iniciativy RS k prosazení svých cílů u politických elit. Za pomoci metody „process tracing“ se soustředil na klíčová strategická rozhodnutí RS, která dopomohla dle autorových slov „úspěchům“ této iniciativy. [Mazák, 2019]

Interpretační rámce úspěšnosti jsem v textu vyhledávala stejným způsobem jako v dalších typech analyzovaných textů, a to za pomoci předem definovaných otázek, na které rámce svým obsahem odpovídaly. (viz kapitola Metodologie) Následně byly rámce roztříděny dle obsahu do skupin rámců.

Rámce úspěšnosti skupiny Politická změna

Mazák rámoval iniciativu RS a její kampaně jako úspěšné. Úspěchem Mazák chápe dosahování cílů RS, konkrétně prosazování protikorupčních zákonů. Tento rámec tedy odpovídá skupině rámců politické změny. (viz příklad rámce 13) Dalším příkladem této skupiny rámců úspěšnosti, který Mazák ve své práci interpretuje je rámec týkající se nastolování agendy. (viz příklad rámce 14)

Příklad rámce 13

„Otázka je adresována kapitolou 4, ve které používám metodu „process tracing“ ke zmapování procesu, skrze který se občanské iniciativě Rekonstrukce státu podařilo dosáhnout úspěchu při prosazování protikorupčních zákonů.“

[Mazák, 2019. 32]

Příklad rámce 14

„Mezitím, za malé pozornosti mezinárodních médií a neznámá i většině české společnosti, byla iniciativa nazvaná Rekonstrukce státu (dále RS) mimořádně úspěšná při vytváření agendy pro parlamentní volební kampaň v roce 2013 a při přesvědčování politiků, aby veřejně přislíbili svou podporu devíti návrhům protikorupčních zákonů.“¹

[Mazák, 2019: 73] (překlad vlastní)

Rámce skupiny úspěšnosti skupiny Mobilizace

Dosažení úspěchu v podobě mobilizace se opět jako v předchozích textech týkalo pouze členů. (viz příklad rámce 15) Mazák ve své práci ocenil RS při zapojování členů do předvolební kampaně ale také podporu a velikost členské základny.

Příklad rámce 15

„Inspirativní je v tomto smyslu také případová studie iniciativy Rekonstrukce státu (kapitoly 3 a 4). Ta nabídla lidem z veřejnosti možnost zapojit se coby ambasadoři iniciativy a přímo kontaktovat politiky. Možnost takové zkušenosti přilákala desítky aktivních občanů, kteří dopomohli nejen větší mediální viditelnosti kampaně (o ambasadorech Rekonstrukce státu se několikrát psalo v médiích), ale také vytvořili komunitu, která dodnes sleduje a podporuje aktivity Rekonstrukce státu skrze sociální média (facebooková skupina Ambasadoři Rekonstrukce státu má 719 členů k 6. 3. 2019).“

[Mazák, 2019:135]

---

¹ In the meantime, with little attention from international media and unknown even to most of the Czech society, the initiative called Reconstruction of the State (hereafter RS) was extremely successful in setting the agenda for the Parliamentary election campaign in 2013 and persuading politicians to publicly pledge their support for nine anti-corruption law proposals. [Mazák, 2019: 73]

Rámce skupiny Uznání společnosti

Uznání společností se v rámcich projevovalo jako podpora politiků a politických stran. (viz příklad rámce 16) Mazák ve své práci tento typ úspěšnosti interpretuje zejména v souvislosti, kdy se politici v předvolební kampani zavázali k podpoře protikorupční legislativy navrhovaných RS v následujícím volebním období.

Příklad rámce 16

„V období před parlamentními volbami v roce 2013 přiměla RS většinu budoucích poslanců, aby se veřejně zavázali k podpoře devíti legislativních návrhů. Tato případová studie využívá metodu „process tracing“ k analýze toho, jak iniciativa vyvíjela určitý vliv na politiky a získala jejich závazek, a nakonec se postarala o přijetí pěti z devíti návrhů zákonů.“²

[Mazák, 2019: 73] (překlad vlastní)

Obecně se autor staví k RS jako úspěšné iniciativě, v rámci své disertační práce popisuje strategie RS a pracuje s konceptem její úspěšnosti jako zdařilé prosazení protikorupční legislativy, nicméně se zde vyskytují rámce úspěšnosti řadící se i do dalších skupin jako je mobilizace a uznání společností. Během analyzování textu jsem nezjistila další možné rámce úspěšnosti.

Analýza článku Reconstruction of the state: Lobbying against political corruption in the Czech Republic

Druhý analyzovaný článek – Reconstruction of the state: Lobbying against political corruption in the Czech Republic (2019) jehož autory jsou Michel Perottino, Jakub Stauber a Daniel Šárovec vznikl za podpory grantu Univerzity Karlovy a byl publikován v mezinárodním vědeckém časopise Journal of Public Affairs, který publikuje recenzované články, případové studie a recenze o nejnovějším vývoji, praxi a myšlení v oblasti vládních vztahů, veřejných záležitostí a politického marketingu. [Index Copernicus International, 2022]

Tento text vysvětluje vliv okolností a strukturálních faktorů iniciativy RS s cílem formulovat a podporovat legislativu, která by měla zvýšit transparentnost rozhodovacího

---

² In the run-up to the parliamentary election in 2013, it prompted most of the future MPs to commit themselves publicly to supporting nine legislation proposals. This case study uses process tracing to analyse how the initiative exerted influence, won the politicians' commitment, and ultimately saw five of the nine bills passed. [Mazák, 2019: 73]

procesu a přispět ke snížení míry politické korupce. [Perrottino et al., 2020] Autoři se ve svém článku zabývali například tím, jak RS funguje po formální a neformální stránce, jaké komunikační prostředky iniciativa využívá nebo jak lobbisté RS jednají s politiky a politickými stranami. [Perrottino et al., 2020] Autoři vycházeli z teoretického předpokladu teorie lobbingu, kdy kombinace agendy s velkou mírou veřejné a politické podpory a organizovanost hnutí zahrnující různé aktéry s různými odbornými znalostmi a zdroji by měla mít vysokou pravděpodobnost k úspěchu [Perrottino et al., 2020], v případě RS prosazení protikorupčních zákonů. Z jejich výzkumu však vyšlo najevo, že ani tyto velmi příznivé podmínky, které RS dle autorů disponovala, nezajistily absolutní kontrolu iniciativy nad politickým procesem. [Perrottino et al., 2020]

Autoři na základě svého provedeného výzkumu tvrdí, že v případě RS došlo pouze k částečnému úspěchu, a to z organizačních a kontextuálních důvodů. [Perrottino et al., 2020]

Z pohledu organizovanosti hnutí autoři oceňovali, že hnutí disponovalo vysokou odbornou kapacitou, nicméně kritizují, že se iniciativa spoléhala na omezený rozsah finančních zdrojů, jelikož byla do značné míry závislá na grantovém financování. To mělo za následek, že se časem snížil objem vnitřních lobbistických aktivit. Koalice tak pravděpodobně podcenila časový rámec legislativního procesu. Autoři také upozorňují, že tento typ financování může ovlivnit udržitelnost projektu v budoucnosti. [Perrottino et al., 2020]

Pro kontextuální faktory, které souvisejí zejména s politickou situací, je stěžejní, aby se mezi rozhodujícími politiky podařilo najít zastávce příslušného návrhu, který by dále prosazoval politiku a aktivně podporoval konkrétní verzi legislativního návrhu. Iniciativě se z pohledu autorů dařilo především nastolování agendy a iniciování debaty o protikorupční politice na odborné úrovni, ale i u veřejnosti. Konečný dopad na výsledky hnutí měla zejména složitost legislativního procesu a velmi rozdílné zájmy a názory napříč politickými stranami, které vedly jen k dílčím úspěchům iniciativy, přestože před volbami do poslanecké sněmovny se zavázalo k podpoře zákonů 163 zvolených poslanců. Autoři dodávají, že pouze dva návrhy prošly bez nutnosti přijímat kompromisy oproti původním zněním zákonům navrhovaných iniciativou. Podle Rekonstrukce státu zákon vzešlý z návrhu měnicího praxi ve fungování veřejné správy jejich kritéria vůbec nesplňoval. [Perrottino et al., 2020]

Ze všech analyzovaných dat tento text je k interpretaci úspěšnosti RS nejvíce skeptický

a názorové postoje autorů plynoucí z výsledků jejich výzkumu se přirozeně projevíly do mé analýzy rámců. Při analýze tohoto textu jsem postupovala stejným způsobem, jako v předchozích případech. V mé analýze se objevily typy rámců úspěšnosti, s kterými jsem se setkala v rámci odborné literatury, a to Uznání společností, Mobilizace a Politická změna.

Rámce úspěšnosti skupiny Politická změna

Rámce úspěšnosti skupiny Politické změna jsme mohli v rámci analýzy zaznamenat například nastolování agendy, které autoři označili jako jeden z největších úspěchů hnutí. (viz příklad rámce 17). Na druhé straně dosahování úspěchů v podobě přijetí navrhované protikorupční legislativy RS bylo dle autorů dosaženo pouze částečně. (viz příklad rámce 18)

Příklad rámce 17

„Je vidět, že Rekonstrukce státu byla neúspěšnější, pokud jde o stanovení agendy, ale v rámci legislativního procesu musí čelit mnoha překážkám, ať už ze strany samotných zákonodárců, nebo konkurentů s jinými cíli.“

[Perrottino et al., 2020: 1], (překlad vlastní)³

Příklad rámce 18

„Navzdory vysoké podpoře deklarované politickými stranami v rámci volební kampaně neprošlo do roku 2017 více než pět legislativních návrhů navržených Rekonstrukcí státu. Iniciativa tedy zaznamenala pouze částečný úspěch.“

[Perrottino et al., 2020: 6], (překlad vlastní)⁴

Rámce úspěšnosti skupiny Mobilizace

V analyzované akademickém textu se projevíly rámce patřící do skupiny rámců úspěšnosti Mobilizace. Úspěchy ve formě mobilizace autoři interpretovali stejným způsobem jako v předchozích případech, a to v podobě velikosti členské základny a schopnost RS své členy mobilizovat. (viz příklad rámce 19)

---

³ „It can be seen that Reconstruction of the state has been most successful regarding agenda-setting, but in the context of the legislative process, it has to face many obstacles either from legislators themselves or competitors with different goals.“ [Perrottino et al., 2020, 1]

⁴ Despite the high support declared by political parties in the context of the electoral campaign, no more than five legislative drafts proposed by the Reconstruction of the State passed until 2017. Therefore, the initiative experienced only partial success. [Perrottino et al., 2020: 6]

Příklad rámce 19

„Ambasadoři (RS) jsou zástupci regionálních územních celků. Tuto skupinu tvořilo více než 100 občanů rekrutujících se z různých míst České republiky pouze na základě vlastní volby.“

[Perrottino et al., 2020, 4], (překlad vlastní)⁵

Rámce úspěšnosti skupiny Uznání společnosti

V neposlední řadě se během analýzy tohoto akademického textu projeví rámce interpretující úspěšnost v podpoře politických elit patřící do skupiny Uznání společnosti, kdy autoři poukazovali na míru vyjádřené podpory navrhovaných protikorupčních zákonů RS nově zvolených poslanců po volbách v roce 2013. (viz příklad rámce 20)

Příklad rámce 20

„Tato strategie se ukázala jako velmi účinná, neboť Rekonstrukci státu nakonec podpořilo 163 poslanců. Je třeba zmínit, že Poslanecká sněmovna ČR má 200 poslanců.“

[Perrottino et al., 2020: 7], (překlad vlastní)⁶

Rámce zpochybňující úspěšnost Rekonstrukce státu

V rámci analýzy se projeví všechny předem definované skupiny rámců úspěšnosti sociálních hnutí, nicméně, jak jsem již zmiňovala, v analýze se projeví také rámce, které částečně zpochybňovaly úspěšnost RS. Rámec úspěšnosti, kdy hnutí dosahuje politické změny byl autory prezentován pouze částečně (viz příklad rámce 17), autoři sice zmiňovali úspěch RS v nastolování politické agendy, nicméně v textu se objevily i rámce, které zpochybňovali vliv RS na legislativní proces a finální znění zákonů. (viz příklad rámce 21). Obdobně jsem při své analýze našla i rámce, které interpretovaly neúspěch v mobilizaci finančních zdrojů. (viz příklad 22).

---

⁵ „The ambassadors are representatives of regional units. This group comprised more than 100 citizens recruited from various places of the Czech Republic by the self-imposed way only. “[Perrottino et al., 2020, 4]

⁶ This strategy appeared to be very efficient, as the Reconstruction of the State was finally supported by 163 deputies. It is necessary to mention that the Chamber of Deputies has 200 deputies. [Perrottino et al., 2020, 7]

Příklad rámce 21

„Na druhou stranu je vidět, že složitost legislativního procesu a velmi rozdílné zájmy a názory mezi politickými stranami a někdy především uvnitř nich vedou jen k dílčím úspěchům. Pouze dva návrhy prošly bez nutnosti přijímat kompromisy oproti kritériím uvedeným ve volebním slibu. Podle Rekonstrukce státu zákon vzešlý z návrhu měnícího praxi ve fungování veřejné správy kritéria vůbec nesplňoval.“

[Perrottino et al., 2020: 8], (překlad vlastní)⁷

Příklad rámce 22

„Z pohledu organizačního nastavení je to zřejmé, že navzdory vysokým odborným kapacitám se koalice spoléhala na omezený rozsah finančních zdrojů, neboť byla do značné míry závislá na grantovém financování. To mělo za následek snížení vnitřního lobbingu aktivit v průběhu času. Koalice tedy pravděpodobně podcenila časový rámeček legislativního procesu.“

[Perrottino et al., 2020: 8], (překlad vlastní)⁸

---

⁷ „On the other hand, it can be seen that the complexity of the legislative process and very different interests and opinions among political parties and, sometimes more importantly, inside them, lead just to partial success. Only two drafts passed without the necessity to accept compromises in comparison with criteria stated in the electoral pledge. According to the Reconstruction of the State, the law resulting from the draft changing praxis in the functioning of public administration did not meet the criteria at all. “[Perrottino et al., 2020, 8]

⁸ „From the perspective of the organisational settings, it is evident that despite the high capacity in expertise, the coalition relied on a limited scale of financial resources, as it was largely dependent on the grant funding. This resulted in a decrease in inside lobbying activities over time. Thus, the coalition probably underestimated the timeframe of the legislative process. “[Perrottino et al., 2020, 8],

5 Interpretace výsledků a diskuse

V následující kapitole přecházím ke shrnutí a interpretaci výsledků z provedené analýzy. Nejprve shrnu výsledky z analýzy článků RS a také mediálních a akademických článků samostatně. Závěrem chci výsledky analýz porovnat mezi sebou a provést jejich zhodnocení.

Při analyzování článků publikovaných na oficiálních webových stránkách Rekonstrukce státu se rámce úspěšnosti hnutí projevily ve všech předdefinovaných skupinách rámců úspěšnosti, které vycházely z odborné literatury. Dle provedené analýzy článků RS byly identifikovány rámce, které úspěšnost interpretují zejména v podobě prosazení protikorupční legislativy a také nastolování agendy patřící do skupiny Politická změna. Další projevené interpretační rámce úspěšnosti se týkaly dosažení mobilizace svých členů, které se řadí ke skupině Mobilizace a třetí, poslední skupina rámování úspěšnosti Uznání společnosti se v analýze článků RS ukázala ve formě projevené podpory politiků a politických stran.

Analýza mediálních článků také neodhalila nové, nepředdefinované skupiny rámců, které by interpretovaly úspěšnost jiným způsobem než ty, které vycházejí z mé konceptualizace úspěšnosti sociálních hnutí. Rámce úspěšnosti skupiny Politické změny jsem v rámci analýzy identifikovala rámce týkající se nastolování politické agendy. Rámec, který by se týkal prosazení navrhované legislativy RS se projevil pouze v jednom případě. Mobilizační rámce úspěšnosti se stejně jako v případě RS týkaly mobilizování členů RS a neobjevil se rámec týkající se mobilizování finančních prostředků. Vybraná média rámovala úspěchy v podobě uznání společností stejným způsobem jako RS, a to jako podporu ze strany politických stran a politiků. Opět se tento rámec v rámci mé analýzy vyskytl nejčastěji.

Při analýze dvou akademických textů zaměřující se na RS se objevily určité rozdíly v jednotlivých interpretacích úspěšnosti. Při analýze disertační práce *Občanská společnost jako aktér politického procesu* (2019) doktora Jaromíra Mazáka jsem identifikovala rámce úspěšnosti ze všech tří skupin rámců vycházející z odborné literatury – Politická změna, Mobilizace a Uznání společností. Cílem Mazákovy práce bylo mimo jiné sledování strategií hnutí RS a úspěšnost konceptualizoval v podobě prosazení navrhované protikorupční legislativy RS. V jeho textu se nicméně projevily i ostatní rámce úspěšnosti. Kromě prosazování protikorupčních zákonů, rozšířil skupinu rámců Politická změna i o úspěšné nastolování politické agendy. Mobilizační rámce úspěšnosti Mazák ve své práci

interpretoval v podobě rámců týkající se úspěšné mobilizace členů. Do skupiny rámců Uznání společností jsem jako v předchozích případech zařadila rámce interpretující úspěch v projevené podpoře RS politiky a politickými stranami.

V rámci analýzy akademického textu *Reconstruction of the state: Lobbying against political corruption in the Czech Republic* (2020) se oproti předchozímu akademickému textu projeví mimo předdefinovaných skupin rámců úspěšnosti i další, které nevycházejí z mé konceptualizace. Rámce skupiny Politické změny se projevily pouze v kontextu nastolování politické agendy. V případě přijetí protikorupční legislativy byl úspěch autorů interpretován pouze částečně. Stejně tak tomu bylo v případě skupiny mobilizačních rámců úspěšnosti, kdy autoři mobilizování členů interpretovali jako úspěšnou, mobilizaci finančních zdrojů autoři rámovali jako nezdařilou. Skupina Uznání společností se projevila stejně jako u všech analyzovaných textů, a to v podobě rámců, které interpretovaly úspěšnost projevenou podporou politiků a politických stran.

Po výše uvedeném shrnutí bych se chtěla přesunout k porovnání rámování úspěšnosti RS s tím, jak je rámována vybranými médii a akademickými texty. Jak jsem výše zmiňovala, rámce úspěšnosti se v článcích RS projeví ve třech předem definovaných skupinách rámců vycházejících z mé konceptualizace úspěšnosti sociálních hnutí, která byla vytvořena na základě rešerše zahraniční odborné literatury. Rámce úspěšnosti, které jsem identifikovala v článcích vybraných médií se obecně moc neliší od rámování úspěšnosti samotným hnutím, rámce byly ve většině případech totožné. Jediná odlišnost mezi články publikované RS a články vybraných médií byla četnost rámců, který interpretoval úspěšnost RS v prosazení protikorupční legislativy. V mediálních článcích se rámec projevil pouze jedenkrát, což může vést k otázce síly jednotlivých rámců. V případě rámování úspěšnosti RS samotnou iniciativou a akademickými texty je porovnání o něco složitější, jelikož analyzované akademické články nerámují úspěšnost RS stejným způsobem. V disertační práci *Občanská společnost jako aktér politického procesu* (2019) rámce korespondovaly s interpretací úspěšnosti RS. Naopak u analýzy článku *Reconstruction of the state: Lobbying against political corruption in the Czech Republic* (2018) jsme mohli pozorovat nejvíce skeptický přístup k RS, což se v některých případech následně projevilo v pouze částečném interpretování úspěšnosti.

Závěrem bych se chtěla zabývat interpretací získaných výsledků a následné diskusi. V případě mediálních článků a většině případů akademických textů můžeme vidět příklady

přejímání rámců úspěšnosti od samotné iniciativy. Tento jev může vypovídat o dobré marketingové připravenosti iniciativy, ale také o absenci kritického uvažování médií či akademické veřejnosti. Na základě analýzy můžeme vidět, že v některých případech v rámci akademického prostředí nepanuje jednotná shoda v interpretaci úspěšnosti RS, a to zejména u skupin rámců úspěšnosti Politická změna a Mobilizace. Tento jev mohl být ovlivněn mnoha faktory, například zaměřením jednotlivých prací, jejich optikou nebo zvolenou metodou.

Na základě analýzy bylo mimo jiné zjištěno, že rámce skupiny Politická změna interpretují úspěšnost hnutí RS v prosazení legislativy, která by měla přispět ke snížení míry korupce v České republice. V rámci volebního období mezi lety 2013 a 2017 bylo prosazeno 5 protikorupčních zákonů navrhovaných RS, a to ať už v původním nebo pozměněném znění, a v dalších letech byly přijaté další.⁹ [rekonstrukcestatu.cz, 2022] Nabízí se zde prostor pro rámeček, který by reflektoval reálné dopady aktivit RS a jejich vliv na míru korupce, a to i v případě úspěšnosti či neúspěšnosti. Navzdory tomu, že se takový rámeček v rámci mé analýzy neobjevil, se domnívám, že lze jeho výskyt předpokládat. K identifikaci takového rámce by bylo zapotřebí využít jiná, respektive novější data, která by dosažené výsledky RS, například prosazenou protikorupční legislativu, hodnotila s odstupem.

Celkově je velmi těžké hodnotit konkrétní aktivity hnutí RS a jejich vliv na velmi komplexní problematiku jakou je korupce. Pokud bychom se o to měli alespoň pokusit, ideální se jeví ilustrovat současnou mírou vnímání korupce na základě indexu CPI vydávaný TI a porovnat ho s hodnotami CPI před založením RS v roce 2013. Index CPI je hodnotí země podle toho, do jaké míry je jejich veřejný sektor vnímán jako zatížený korupcí. Hodnocení odráží názory odborníků nebo průzkumy mezi podnikateli – nikoliv široké veřejnosti. [transparency.org, 2022] Více podrobností o metodice tohoto indexu jsem zmiňovala v kapitole 1.3.2 *Míra korupce v České republice*.

Na základě měření TI se ukázalo, že v roce 2013 Česká republika dosahovala nejnižšího skóre CPI a to 48 bodů. Od roku 2013 Česká republika, v rámci tohoto indexu, dosáhla určitého zlepšení a v roce 2018 jsme dosáhli svého nejvyššího skóre s 59 body. Bohužel ani to nestačilo na dosažení evropského průměru a skóre CPI dokonce nabírá sestupné tendence. Podle posledního měření v roce 2021 Česká republika dosahovala 54

---

⁹ O znění, prosazení jednotlivých zákonů a zda se shodují s původními návrhy se zabývá Perrotino a kolektiv v textu – Reconstruction of the state: Lobbying against political corruption in the Czech Republic (2020), který byl mimo jiné zahrnut do mé analýzy.

bodů a průměr zemí Evropské unie a západní Evropy činil 66 bodů, stále se tak mezi evropskými státy řadíme k horší polovině. Na základě výše zmíněné ilustrace po založení RS nedošlo k výraznějšímu zlepšení situace vývoje míry korupce, a tak nelze hodnotit aktivity RS jako zásadní v kontextu přispění ke snížení její míry. [transparency.org, 2022]

Jak jsem zmínila výše, hodnotit účinnost a vliv aktivit hnutí RS na míru korupce v České republice vzhledem ke komplexnosti této problematiky není jednoduché. Předchozí odstavce se spíše snažili o určitou ilustraci situace a přispění k diskusi úspěšnosti RS a protikorupčních hnutí. Toto téma by si určitě zasloužilo větší pozornost a důkladnější analýzu.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo na základě teorie rámování porovnat interpretační rámce úspěšnosti Rekonstrukce státu s tím, jakým způsobem je rámována úspěšnost této iniciativy ve vybraných médiích a akademických textech.

Hlavní část mé bakalářské práce se věnovala identifikaci rámců úspěšnosti ve 3 typech textových dat pocházejících z období mezi březnem 2013 a březnem 2014 a jejich následnému porovnání. K analýze přistoupily články publikované na oficiálních webových stránkách Rekonstrukce státu, které reprezentovaly rámování úspěšnosti samotným hnutím a jeho představiteli. Dále byly analyzovány články pěti nejnavštěvovanější zpravodajských webů prvního roku fungování hnutí RS zastupující média a v neposlední řadě akademické texty zabývající se tématem RS, které reprezentovaly akademické prostředí.

K dosažení mého výzkumného cíle jsem využila kvalitativní obsahovou analýzu, v rámci které jsem postupovala deduktivně-induktivním přístupem. Rámce jsem vyhledávala za předem určených otázek: Čeho hnutí (ne)dosáhlo, jaké aktivity můžeme považovat za (ne)zdařilé? Co lze považovat za (ne)úspěšné? Tyto otázky měly za cíl jasně identifikovat interpretaci (nejen) úspěšnosti daných subjektů. Identifikované rámce jsem následně přiřazovala do skupin rámců úspěšnosti dle jejich obsahu. Definování skupin rámců vycházelo z mé konceptualizace úspěšnosti sociálních hnutí sestavené za pomoci zahraniční odborné literatury. Následně jsem určila 3 skupiny rámců úspěšnosti, které jsem nazvala: Politická změna, Mobilizace a Uznání společností. Do těchto skupin jsem identifikované rámce na základě jejich obsahu přiřazovala, nicméně jsem počítala s jejich možným rozšířením, objevením nových rámců úspěšnosti či rámců, které interpretují aktivity RS jiným způsobem než úspěšně.

Jako první jsem analyzovala články publikované na oficiálních webových stránkách Rekonstrukce státu. Z analýzy vyšlo najevo, že Rekonstrukce státu interpretuje svoji úspěšnost rámci, které se dají dle obsahu rozdělit do tří skupin úspěšnosti odpovídající mé konceptualizaci. Rámce úspěšnosti se projevíly ve skupinách – Politická změna, Mobilizace a Uznání společností.

V neposlední řadě se dostáváme k porovnání rámců úspěšnosti artikulované samotnou iniciativou a těmi, které byly identifikovány v mediálních člancích a akademických textech. Z porovnání vyšlo najevo, že převážná většina rámců byla totožná s rámci, které

interpretovala RS ve svých člancích, a tak většina rámců úspěšnosti byla také přiřazena do předdefinovaných skupin rámců Politická změna, Mobilizace a Uznání společností. V rámci analýzy akademických textů se objevily výjimky, které interpretovaly některé aktivity RS neúspěšně nebo úspěšně částečně, nicméně tyto výjimky byly v porovnání s ostatními identifikovanými rámci v menšině.

Pokud bych měla shrnout mé poznatky, tak se na základě analýzy ukázalo, že rámce úspěšnosti, které využívá RS, média a akademická veřejnost, jsou téměř identické. Přejímání rámců od RS může naznačovat nejen velmi dobře zvládnutou marketingovou kampaň, ale i určitou absenci kritického přístupu jednotlivých subjektů.

Jako mnoho jiných metod i teorie rámování má své nevýhody. Vzhledem ke své volné definici a nejednotnému metodologickému přístupu čelí z řad sociálních vědců kritice. I přes své nedostatky si myslím, že využitím tohoto silně interpretativního přístupu práce přinesla nové poznatky v oblasti studia úspěšnosti sociálních hnutí a umožňuje téma dále rozvíjet.

Summary

My bachelor's thesis aimed to use framing theory to compare the interpretive frames of the success of Reconstruction of the State with how the initiative's success is framed in selected media and academic works.

In order to achieve the research goal, I used a qualitative content analysis that followed a deductive-inductive approach. Firstly, I identified frames of success by using pre-determined questions and then I divided the frames into groups of success according to their content. I defined three groups of success frames, which I called: Political Change, Mobilization and Acceptance by society. The definition of the groups of frames was based on my conceptualization of the success of social movements. I anticipated the possible expansion of these groups and the discovery of new success frames or frames that interpret RS activities differently than successful.

Firstly, I analyzed articles published on the official website of Reconstruction of the State. The analysis revealed that Reconstruction of the State interprets its success using frames corresponding to my conceptualization and defined groups.

Then I moved onto comparing the frames of success articulated by the initiative itself and those identified in media articles and academic texts. The comparison revealed that most of the frames were identical to those interpreted by RS in its articles. Thus, most of the success frames were also assigned to the predefined groups of frames of Political Change, Mobilisation and Recognition of Societies. There were also exceptions within the analysis of academic texts that interpreted some RS activities as unsuccessful or partially successful, however, these exceptions were in the minority compared to the other identified frameworks.

Použitá literatura

AMENTA, Edwin a Michael P YOUNG. Democratic states and social movements: Theoretical arguments and hypotheses. *Social problems* (Berkeley, Calif.) [online]. 1999, ISSN 0037-7791. Dostupné z: doi:10.2307/3097250

AMENTA, Edwin a Neal CAREN. Outcomes, Political. *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Social and Political Movements* [online]. Oxford, UK: Blackwell Publishing, 2013. Dostupné z: doi:10.1002/9780470674871.wbespm441

ALVAREZ, Sonia E., Evelina DAGNINO a Arturo ESCOBAR. *Cultures of politics, politics of cultures: re-visioning Latin American social movements*. Boulder: Westview Press, 1998, xiii, ISBN 0-8133-3071-8.

BAŠNÁ, Kristýna. Three Generations of Methods for Measuring Corruption in Europe. *Naše společnost* [online]. 2018, 1(16) [cit. 2022-04-16]. ISSN 1214438X. Dostupné z: doi:10.13060/1214438X.2018.1.16.418

BANASZAK, Lee Ann. *Why movements succeed or fail: opportunity, culture, and the struggle for woman suffrage*. Princeton: Princeton University Press, 1996, xv, ISBN 0-691-02639-4.

BURSTEIN, P, J A HOLLANDER a R L EINWOHNER. The success of political movements: A bargaining perspective: *Comparative Perspectives on States and Social Movements*. 90. TARROW, S. KLANDERMANS, B. JENKINS, J. *The Politics of Social Protest: Comparative Perspectives on States and Social Movements* [online]. Washington, D.C., etc: American Political Science Association, 1996 [cit. 2022-05-01]. ISSN 0003-0554. Benford, R. D., & Snow, D. A. (2000). Framing processes and social movements: An overview and assessment. *Annual review of sociology*, 26(1), 611-639

CAPPELLA, Joseph N. a Kathleen Hall JAMIESON. *Spiral of cynicism: the press and the public good*. New York: Oxford University Press, 1997, viii, ISBN 0-19-509064-0.

DIANI, Mario. Social movement networks virtual and real. *Information, communication & society*. 2001, 3(3), 386-401 ISSN 1369-118X.

DE VREESE, Claes H. *News framing: Theory and typology*. *Information design journal + document design*. Amsterdam: Benjamin Publishing Compagny, 2005, ISSN 1871-1138.

ENTMAN, Robert M. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of*

Communication [online]. 1993, 43(4), 51-58. ISSN 0021-9916. Dostupné z: doi:10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x

FISHMAN, Robert M a David W EVERSON. Mechanisms of social movement success: Conversation, displacement and disruption. *Revista internacional de sociología* [online]. 2016, 74(4), e045. ISSN 0034-9712. Dostupné z: doi:10.3989/ris.2016.74.4.045

FREY, R. Scott, Thomas DIETZ a Linda KALOF. Characteristics of Successful American Protest Groups: Another Look at Gamson's Strategy of Social Protest. *The American journal of sociology* [online]. Chicago: University of Chicago Press, 1992, 98(2), 368-387. ISSN 0002-9602. Dostupné z: doi:10.1086/230012

GAMSON, W A. The strategy of social protest. *Political Science Quarterly* vol. 90, no. 3, 1975. ISBN 0534120784.

GAMSON, W A. MODIGLIANI, A. Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach. *The American journal of sociology* [online]. CHICAGO: University of Chicago Press, 1989, 95(1), 1-37 [cit. 2022-05-01]. ISSN 0002-9602. Dostupné z: doi:10.1086/229213

GAMSON, William A. Understanding the Careers of Challenging Groups: A Commentary on Goldstone. *American Journal of Sociology* [online]. 1980, 85(5), 1043-1060 [cit. 2021-01-05]. ISSN 00029602.

GIUGNI, Marco G. Was It Worth the Effort? The Outcomes and Consequences of Social Movements. *Annual review of sociology* [online]. PALO ALTO: Annual Reviews, 1998. 24(1), 371-393.

GOFFMAN, Erving. *Frame analysis: an essay on the organization of experience* / Erving Goffman ; with a foreword by Bennett M. Berger. 1986. ISBN 093035091X.

GOLDSTONE, Jack A. The Weakness of Organization: A New Look at Gamson's The Strategy of Social Protest. *American Journal of Sociology* [online]. 1980, 85(5), 1017-1042 [cit. 2021-01-05]. ISSN 00029602.

HIRSCH-HOEFLER, Sivan a Cas MUDDE. *The Israeli settler movement: assessing and explaining social movement success*. Cambridge: Cambridge University Press, 2021, 1 online resource (xiii, 295 pages) :digital, PDF file(s). ISBN 1-009-02866-9.

JENKINS, J, TARROW, S. KLANDERMANS B. eds. "The Politics of Social Protest:

Comparative Perspectives on States and Social Movements." *The American political science review* [online]. Washington, D.C., etc: American Political Science Association, 1996, 90(4), 874 [cit. 2022-05-01]. ISSN 0003-0554. JENKINS, J. Craig. 1983. Resource mobilization and the study of social movements. *Annual review of sociology* [online]. 9, 527-553.

LE BON, Gustav. *Psychologie davu Gustave Le Bon*. 2016.

LINEK, Lukáš, Ondřej CÍSAŘ, Ivan PETRÚŠEK a Kateřina VRÁBLÍKOVÁ. *Občanství a politická participace v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2017. ISBN 978-80-7419-262-3.

MAZÁK, Jaromír, *Rekonstrukce státu: Jak se lobbjuje proti korupci* [online], 2018. Dostupné z: https://osf.cz/wp-content/uploads/2018/11/Pripadova_studie_Rekonstrukce_statu.pdf ISBN 978-80-87725-47-4

MAZÁK, Jaromír. *Teorie sociálních hnutí: přehledová studie*. *Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et historica* [online]. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2016, 2016(2), 9-30 [cit. 2022-05-01]. ISSN 0567-8293. Dostupné z: doi:10.14712/24647055.2016.13

MAZÁK, Jaromír. 2019. *Občanská společnost jako aktér politického procesu*. Dizertační práce (Ph.D.) --Univerzita Karlova. Filozofická fakulta, 2019.

McAdam, D. *Social movement theory and the prospects for climate change activism in the United States*. *Annual Review of Political Science*, 2017, 20, 189–208.

MCCARTHY, John D. a Mayer N. ZALD. *Resource Mobilization and Social Movements: A Partial Theory*. *The American journal of sociology* [online]. Chicago: University of Chicago Press, 1977, 82(6), 1212-1241 [cit. 2022-05-01]. ISSN 0002-9602. Dostupné z: doi:10.1086/226464

MIROWSKY, John a Catherine E. ROSS. *Protest Group Success: The Impact of Group Characteristics, Social Control, and Context*. *Sociological focus (Kent, Ohio)* [online]. United States: Taylor & Francis Group, 1981, 1. ISSN 0038-0237. Dostupné z: doi:10.1080/00380237.1981.10570394

NYE, J. S. *Corruption and Political Development: A Cost-Benefit Analysis*. *American Political Science Review* [online]. 1967, 61(2), 417-427 [cit. 2020-07-31]. DOI:

10.2307/1953254. ISSN 0003-0554. Dostupné z:
https://www.cambridge.org/core/product/identifier/S0003055400135476/type/journal_article

PEROTTINO, Michel, Jakub STAUBER a Daniel ŠÁROVEC. Reconstruction of the state: Lobbying against political corruption in the Czech Republic. *Journal of public affairs* [online]. 2020, 20(1) [cit. 2022-04-24]. ISSN 1472-3891. Dostupné z: doi:10.1002/pa.2054

SHORTER E, Tilly C. 1974. *Strikes in France 1830-1968*. Cambridge: Harvard Univ. Press
Snyder

SNOW, David A., Rens Vliegenthart a Pauline Ketelaars. The Framing Perspective on Social Movements. SNOW, David A., Sarah A. Soule, Hanspeter Kriesi a Holly J. McCammon, ed. *The Wiley Blackwell Companion to Social Movements* [online]. Chichester, UK: John Wiley, 2018, 2018-10-05, s. 392-410 [cit. 2021-01-05]. ISBN 9781119168577. Dostupné z: doi:10.1002/9781119168577.ch22

STEEDLY, R. FOLEY, J. The success of protest groups: Multivariate analyses. *Social Science Research* [online]. 1979, 8(1), 1-15 [cit. 2022-05-01]. ISSN 0049089X. Dostupné z: doi:10.1016/0049-089X(79)90011-5

SNOW, D. A., E BURKE-ROCHFORD, S. K WORDEN a R. D BENFORD. Frame Alignment Processes, Micromobilization, and Movement Participation. *American sociological review* [online]. Washington, DC: American Sociological Association, 1986, 51(4), 464-48. ISSN 0003-1224. Dostupné z: doi:10.2307/2095581

SNOW, David, Robert BENFORD, Holly MCCAMMON, Lyndi HEWITT a Scott FITZGERALD. The Emergence, Development, and Future of the Framing Perspective: 25+ Years Since "Frame Alignment." *Mobilization: An International Quarterly* [online]. 2014, 19(1), 23-46. ISSN 1086671X. Dostupné z: doi:10.17813/mai.19.1.x74278226830m691

SNOW, David A., Rens Vliegenthart a Pauline Ketelaars. The Framing Perspective on Social Movements. SNOW, David A., Sarah A. Soule, Hanspeter Kriesi a Holly J. McCammon, ed. *The Wiley Blackwell Companion to Social Movements* [online]. Chichester, UK: John Wiley & Sons, 2018, 2018-10-05, s. 392-410 [ISBN 9781119168577. Dostupné z: doi:10.1002/9781119168577.ch22

ŠTIČKA, Michal. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. Praha: Transparency international-Česká republika, 2008, 212 s. ISBN 978-80-87123-04-1.

VRÁBLÍKOVÁ, Kateřina. Jak zkoumat sociální hnutí? Aktivismus ženských skupin v ČR. Politologický časopis [online]. Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně, 2007, XIV(3), 224-246 [cit. 2022-05-01]. ISSN 1211-3247.

VYMĚTAL, Petr. Typologie korupce. In: DANČÁK, Břetislav, HLOUŠEK, Vít, ŠIMÍČEK, Vojtěch (ed.). Korupce. Projevy a potírání v České republice a Evropské unii. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 13–30. ISBN 80-210-4062-9.

ZNEBEJÁNEK, František. Sociální hnutí: teorie, koncepce, představitelé. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, ISBN 80-85850-31-1.

Internetové zdroje

Anonymní akcie zrušeny! Rekonstrukce státu.cz [online]. 7.5.2013 [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/8060-anonymni-akcie-zruseny->

Blbá nálada vládne zemi, ale nemusí. Deník.cz [online]. 25.10.2013 [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/blba-nalada-vladne-zemi-ale-nemusi-20131025.html

ČSSD oficiálně podpořila projekt. Rekonstrukce státu.cz [online]. 24.4.2013 [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/1194-cssd-oficialne-podporila-projekt>

Dienstbier a Heger si zahráli v protikorupčním videoklipu. Novinky.cz [online]. 5.8.2013 [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/dienstbier-a-heger-si-zahráli-v-protikorupcnim-videoklipu-199042>

Global Corruption Barometer: European Union 2021. Transparency International [online]. 2022 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.transparency.org/en/gcb/eu/european-union-2021>

Nový klip láká k přemlouvání politiků. Rekonstrukce státu [online]. 22.5.2013. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/8061-novy-klip-laka-k-premlouvani-politiku>

O nás. Rekonstrukce státu [online]. [cit. 2022-04-20] Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/o-nas>

Politici z Libereckého kraje se zavázali podpisem k boji proti korupci. Deník.cz [online]. 11.10.2013 [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/liberecky-kraj/politici-se->

zavazali-podpisem-k-boji-proti-korupci-20131010-blz6.html

Programové prohlášení vlády České republiky [online]. 7.1.2022. Dostupné také z: <https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-Petra-Fialy.pdf>

Rekonstrukční schůze sněmovny. Rekonstrukce státu [online]. 20.1.2014. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/7822-rekonstrukcni-schuze-snemovny>

Setkání ambasadorů v Liberci. Rekonstrukcestatu.cz [online]. 18. 04. 2013 [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/1192-setkani-ambasadoru-v-liberci>

The Corruption Perceptions Index (CPI) 2021. Transparency International [online]. 2022 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.transparency.org/en/cpi/2021>

TZ: Rekonstrukce státu vyhrála volby. Rekonstrukce státu [online]. 29.10.2013. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/7483-tz-rekonstrukce-statu-vyhrala-volby>

TZ: Vyjádření k textu koaliční smlouvy. Rekonstrukce státu [online]. 16.12.2013. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/7756-tz-vyjadreni-k-textu-koalicni-smlouvy>

Úspěchy Rekonstrukce státu: V jednání jsou dva zákony. Aktuálně.cz [online]. 22.7.2013. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=785625>

Veřejné výstupy. NetMonitor [online] 2013-2014. Dostupné také z: <https://www.netmonitor.cz/verejne-vystupy?page=5>

Zahájení projektu. Rekonstrukce státu [online]. 13.3.2013. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/1190-zahajeni-projektu>

Vedení Rekonstrukce státu se mění; Transparency International mezi garanty nahradí tři členské organizace. Aktuálně.cz [online]. 12.03.2015. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/9369-vedeni-rekonstrukce-statu-se-meni-transparency-international-mezi-garanty-nahradi-tri-clenske-organizace>

Seznam použitých zkratk

RS = Rekonstrukce státu

TI = Transparency International

CPI = Corruption Perceptions Index

Seznam grafických prvků

Graf 1: Vývoj vnímání korupce podle indexu CPI v ČR v letech 2012-2021.....	8
Graf 2: Návštěvnost zpravodajských webů od března 2013 do března 2014.....	20

Teze bakalářské práce

Jméno a příjmení studujícího: Kateřina Navrátilíková

Předpokládaný název práce: Úspěšnost protikorupčních občanských iniciativ v České republice

Klíčová slova: sociální hnutí, úspěšnost sociálních hnutí, interpretační rámce úspěšnosti, taktiky sociálních hnutí

Vedoucí práce: doc. PhDr. Pavol Frič, Ph. D

Jméno vedoucí/ho bakalářského / diplomového semináře, do kterého se chce studující hlásit (předběžně): Seminář Dr. Mouralové

Námět práce

V rámci mé bakalářské práce bych se ráda věnovala tématu Úspěšnost protikorupčních iniciativ v České republice. Cílem mé práce bude zjistit, jak je úspěch v českém prostředí občanských protikorupčních iniciativ interpretován a porovnat z hlediska úspěšnosti vybrané iniciativy mezi sebou. Interpretaci úspěchu bych ilustrovala na vybrané občanské iniciativě, kterou by byla Rekonstrukce státu (dále jen RS). Občanské protikorupční iniciativy definujeme jako nestátní neziskové organizace (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadace či nadační fondy...) věnující se boji proti korupci. Svou práci bych rozdělila na dvě části, na část teoretickou a analytickou.

V teoretické části bych se ráda zabývala úspěšností sociálních hnutí obecně. Za pomoci odborné literatury bych se pokusila o konstruování úspěchu sociálních hnutí a vytvoření základních vzorců na základě teorie rámování. Následně v druhé části bych porovнала vytvořené vzorce s tím, jak RS interpretuje své úspěchy a také bych se ji z pohledu úspěšnosti snažila porovnat s dalšími iniciativami a to – Transparency International a Milion Chvílek.

Zásadní pro analytickou část mé bakalářské práce bude vytvoření samotného rámce úspěšnosti sociálních hnutí. Problematice úspěšnosti sociálních hnutí se doposud mnoho tuzemských prací nezabývalo. Většina zahraničních autorů se shoduje, že za úspěch sociálních hnutí považují prosazení svých cílů a následná změna politiky (policy). (Daniel Lieberfeld, 2008). V našem případě by se jednalo například o prosazení konkrétních změn v legislativě navrhované protikorupčními hnutími. Jak jsem již výše zmiňovala, chtěla bych se též zaměřit na porovnávání protikorupčních hnutí v českém prostředí. Pokud bychom se

podívali do zahraničních zdrojů, zjistíme, že autoři vztahují úspěšnost, respektive neúspěšnost sociálních hnutí v závislosti na dvou charakteristických vlastnostech, které nejvíce napomáhají k dosažení požadovaných výsledků sociálních hnutí. První z vlastností je organizovanost sociálních hnutí, která přivádí výzkumníky k předpokladu, že více (vnitřně) organizované hnutí jsou úspěšnější v prosazení svých nároků. Druhá z charakteristik se zaměřuje na účinky konfrontačního a protestního prosazování svých požadavků a přivádí nás k otázce, zda konfrontační taktiky sociálními hnutí povede ke změnám politiky více než v případě umírněných. Konfrontačními taktikami máme na mysli například protesty. (G. Giugni, 1998). Na základě těchto charakteristik bych v analytické části porovnávala protikorupční iniciativy v českém prostředí.

S výše zmíněnými rámci bych následně pracovala dál v analytické části. Na základě obsahové analýzy veřejně dostupných zdrojů bych ilustrovala úspěšnost na vybraném protikorupčním hnutí, kterým je již zmiňovaná Rekonstrukce státu. Iniciativu RS jsem vybrala hlavně z toho důvodu, že dle mého názoru dobře reprezentuje protikorupční hnutí a v průběhu poslední doby považují jejich aktivitu jako jednu z nejvýraznějších v České republice. RS je tedy občanská iniciativa sdružující nevládní neziskové organizace, firmy, ale i jednotlivé občany v boji proti korupci. Jak proklamují, tak jejich hlavní činností je prosazování protikorupčních zákonů. RS byla založena v roce 2013 a jako jeden z hlavních cílů bylo prosazení devíti protikorupčních zákonů. Iniciátory a zároveň garanty tohoto projektu je právnická organizace Frank Bold.¹⁰ Na základě dostupných textů a výroků členů RS bych se zaměřila na to, jak tato iniciativa mluví o svých úspěších, jak tento pojem rámuje a co všechno považuje za své úspěchy. Následně bych využila své poznatky z teoretické části a porovnávala rámce mezi sebou. V neposlední řadě bych navázala na vlastnosti typické pro úspěch sociálních hnutí a snažila se porovnat vybrané protikorupční iniciativy v českém prostředí. K porovnání jsem zvolila občanské iniciativy, jejichž aktivita je z mého pohledu velmi výrazná stejně jako v případě RS. Jsou jimi Transparency International – Česká republika a spolek Milion Chvílek. Milion Chvílek sice není čistě protikorupčně orientované hnutí jako Transparency International a Rekonstrukce státu, ale ve velké míře se korupci ve veřejném prostoru věnuje.

Výstupem z mé bakalářské práce by bylo zasazení teoretických vzorců do reálného prostředí a zmapování a porovnání protikorupčních hnutí v České republice.

---

¹⁰ Oficiální webová stránka Rekonstrukce státu <https://www.rekonstrukcestatu.cz/>

Předpokládané metody zpracování

V teoretické části se budu zabývat konstruování vzorců úspěchu dle teorie rámování.

V analytické části budu pracovat s obsahovou analýzou textů, budu hledat vzorce rámování úspěchu ve veřejně dostupných zdrojích vytvořených zástupci hnutí RS a porovnávat se vzorci, které jsem na základě literatury vytvořila a představila v teoretické části.

Orientační seznam literatury

CÍSAŘ, O. (2008). Politický aktivismus v České republice. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury

Diani, M. 2000. The Concept of Social Movement in Readings in Contemporary Political Sociology, Ed. Kate Nash, Malden, Blackwell Publisher

Fishman, R. M. and D. W. Everson. 2016. "Mechanisms of Social Movement Success: Conversation, Displacement and Disruption". *Revista Internacional de Sociología* 74 (4): e045.

Giugni, Marco. 2003. Was It Worth the Effort? The Outcomes and Consequences of Social Movements. *Annual Review of Sociology*.

Lieberfeld, Daniel. 2008 What makes an effective antiwar movement? Theme-issue introduction. *International Journal of Peace Studies*, vol. 13, no. 1

Linek Lukáš, Císař Ondřej, Petrúšek Ivan, Vráblíková Kateřina. 2017. Občanství a politická participace v České republice. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) / Sociologický ústav AV ČR

Skrentny, John. (2006). Policy-Elite Perceptions and Social Movement Success: Understanding Variations in Group Inclusion in Affirmative Action1. *American Journal of Sociology*.

SKOVAJSA, Marek. (2010). Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice. Praha: Portál

Tarrow, S. 1998. *Power in Movement: Social Movement and Contentious Politics*, Cambridge, Cambridge University Press.

Znebežánek, F. 1997. Sociální hnutí. Teorie, koncepce, představitelé, Praha, Sociologické nakladatelství.